

25. SZÁM. 1892.

BUDAPEST, JUNIUS 19.

XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
 POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre — 6 •
 Csepén a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
 fél évre — 4 •
 Csepén a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—
 Külföldi előfizetőkhez a postallag meghatározott viteldíj is csatolandó.
 fél évre — 2.50

A KORONÁZÁS EMLÉKÜNNEPE.

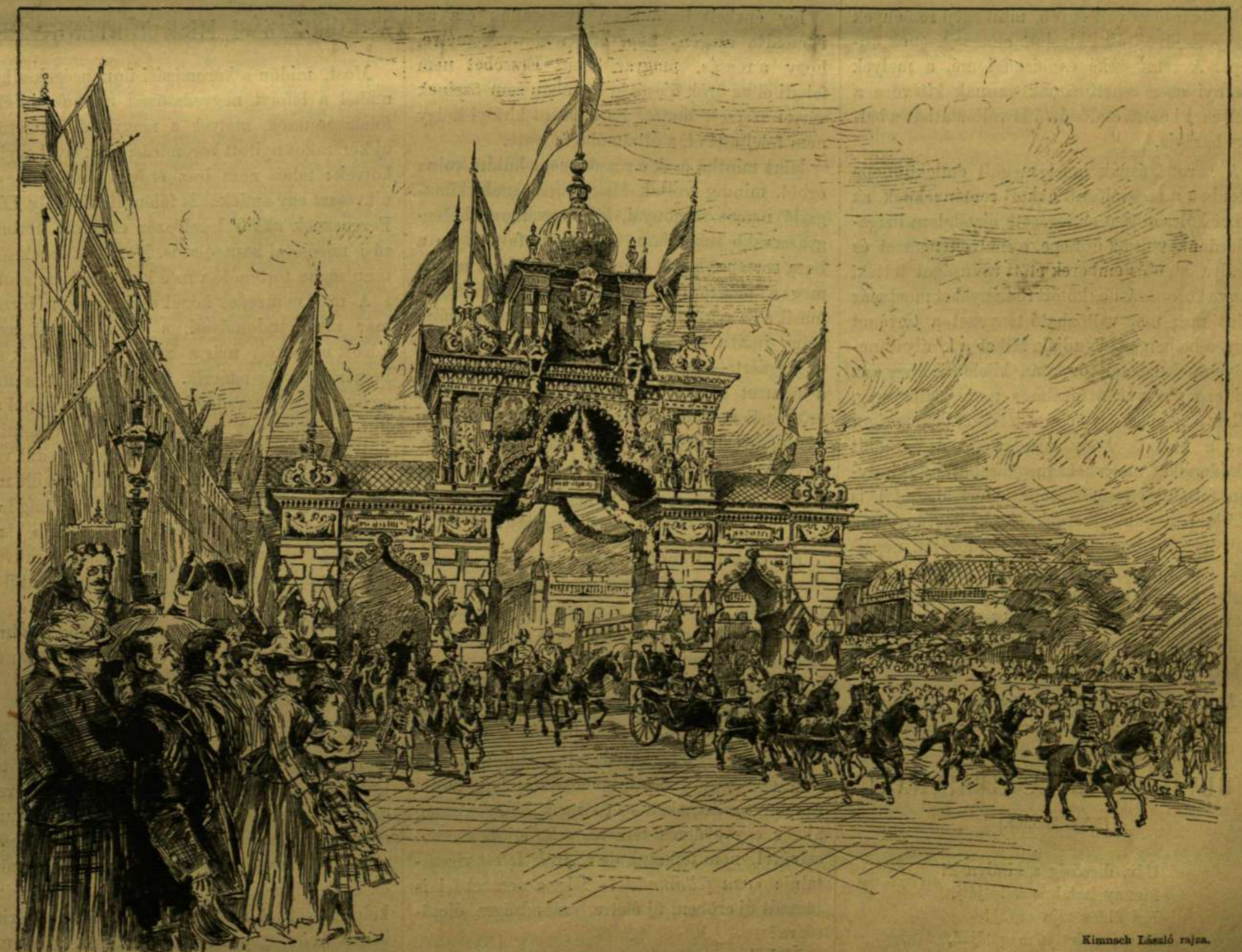
LEZAJLOTTAK az ünnepélyek, melyekkel a magyar nemzet királya megkoronáztatásának huszonöt éves jubileumát megülte. Fényes, ragyogó, káprázatos jelenetek változatos képeivel vala teljes az az öt nap, melyre az ünnepi szertartások rendje kiterjedett. Világi fény és egyházi pompa, főurak pazar fényű, a népek egyszerűségében is megható s közvetlenségével elragadó szeretetnyilvánu-

lása párosult arra, hogy e napok emlékeztét feledhetetlenné, maradandóvá tegye s a ki csak egy részének is tanuja volt, nem fogja elfeledni soha, s azzal a benső meggyőződéssel fog gondolni reá, hogy így, a mint most külső jelekben is bebizonyítá, igaz hálával eltölt keblü nemzet szerethet egy olyan királyt, a ki ezt a szeretetet igazán megérdemelte és azt meg is érti. Mert tény, hogy a minék a főváros ez öt nap színhelye, az egybesereglett óriás közönség szemtanuja volt, csak a szeretet, a benső ragaszkodás állit-

hatja elő, — a pénz, bármely összegekben erre egymagában nem volna elegendő gazdag, a hatalom, bármely korlátlanágában, nem volna eléggé hatalmas.

Mégis mi ez a fény, mi ez a ragyogás annak a szellemnek a fényéhez képest, mely ez ünnepélyeken elárad, a lényeghez képest, mely a külső formáknak belső tartalmat ad!

Egy, erőhatalmi eszközökkel csak elnyomhatott, de soha meg nem hódíthatott nemzet, önként, szívből, örömmel vitte most a trón elé

A KORONÁZÁS EMLÉKÜNNEPE. — KIRÁLY Ő FELSÉGE FOGATA A TERÉZ-KÖRÜTI DIADALKAPUNÁL.

Kinnock László rajza.

mindazt, a mit tőle erővel kicsikarni soha sem lehetett: az őszinte, a teljes meghódolást. Boldognak érezte magát, tudva, hogy mikor ad, maga nem szegényebb; de gazdagabb lesz általa s a mikor őszintén meghódol, hódít is egyúttal, hódítóját hódítja meg, magába öleli, összeolvad és eggyé lesz vele az egymás iránti kölcsönös szeretetben s a legmagasabb földi érzelmeiben: a hazaszeretben.

Igen, a mire századokon át hiába történt annyi erőfeszítés, az a lefolyt huszonöt év alatt megtörtént önmagától, végbement mintegy észrevétlenül; végbement azért, mivel meg vala találva és hűségesen meg volt tartva a természetes út, mely e czélhoz biztosan elvezet s mert az, a ki ez útra állított, soha egy pillanatra sem tántorodott meg azon, sőt ő erősíté az ingadozókat.

A huszonöt évvel ezelőtt tett ünnepélyes fogadalomnak hű és becsület megőrzése, az ország alkotmányának szent gyanánt tartása, a törvényeknek igaz tisztelete, a jóindulat és bizodalom a nemzet iránt, a jóllétéért való meleg érdeklődés és buzgó törekvés, párosulva magasztó erényekkel, igazságszeretettel, nemeslelkűséggel, lovagiaszággal, melyek díszre válnak a magánembernek is, de uralkodóban a népek boldogságának magasztosulnak biztosítékává: ime ezek azok az egyszerű és természetes eszközök, melyek előidézték azt a tüneményes eseményt, a mely előtt most álmélkodva állhat meg a világot, a mely előtt a multak s a közelmultak története nem egészen ismeretlen.

A koronázás ünnepe, melynek most csak az emlékeztetést ünnepeltük, nagy és nevezetes eseménye volt történetünknek, a legfontosabb az újabb időkben. De ha feltekinünk történelmi és közjogi jelentőségétől s önmagában veszzük: valójában nem volt egyéb, mint szép remények s a jobb jövő iránti bizalom előlegezésének ünnepe. A remények és bizodalom, a melyek ezernyi ezer eshetőségnek vannak kitéve s a melyeket keserű csalódással is változthat a balsors haragja.

A koronázásnak most megült emlékünnepe ellenben a megvalósult akkori reményeknek, az akkor kölcsönösen előlegezett bizodalom beigazolásának volt az ünnepe, a melyen nemzet és király isten és emberek előtt tanuságot tettek, hogy a koronázásról kötött reményeket most már mint meg nem változható tényeket a történet könyvébe beigtatva tudják. Mikor a király ünnepélyesen huszonöt év után kijelenti, hogy «az ősi erénybe vetett bizalma» nem csalta meg, mikor a nemzet egy szívvel-leléssel bizottságot tesz a mellett, hogy mindazokat a fennkölt tulajdonokat, melyeket a megkoronázandó királyban föltalálni remélt, teljes mértékben föl is találta s benne alkotmányának, törvényeinek igaz örét, boldogításának hű gondozóját, népeinek szerető atyját nyerte meg: akkor mind a ketten egy oly állapotot igazolnak, mely a népek és uralkodók életében a legtrikábbak közé tartozik s melyet örömművepekkel ülni meg, mind a kettőnek megvan igaz oka.

Az is volt az, az öröm ünnepe.

ÜDV, DICSŐSÉG A KIRÁLYNAK!

(XXI. Zsoltár.)

Üdv, dicsőség a királynak!
Menny hatalma vele jár,
Égi áldás rája szállj!
Isten, a királyt megáldjad,
Töltsd vígan életét,
Lásson ádvót, békét!

Áldd meg isten, jó királyunk!
A miért ő esedek,
Szívem vágyát érje el!
Szent fejére áldást várunk,
Koronája gyöngyét:
Istenünk kegyelmét!

Népeidnek hű királyát
Boldogítsd istenünk,
Életét tartsd meg nekünk;
Fussa úgy a földi pályát,
Mint a nap, ragyogva,
Dicsbe, fénybe vonva!

Hintd az áldást a királyra,
Mert tebenned bízik ő,
Ki a mennyben vagy a Fő,
Add azért, hogy megtalálja
Urad itt e földön
S tartsd meg őt örökkön!

Istenünknek védő jobbja
A királynak ellenét
Verje, őrözze szét;
A haragnak átka fogja
Azt, ki bántja népét
S dúlja itt a békét.

Áldd meg isten a hű népet
És hű néppel a királyt,
Érte zeng most hő imánk;
Hála zendül újra néked,
Ha velünk megáldod
A te bölcs királyod!

FEJES ISTVÁN.

KÉT ERZSÉBET HAZÁNK TÖRTÉNETÉBEN.

Irtá B. Büttner Lina.

Árpád-házi Szent Erzsébet,
Óltalmazó a magyar népet!

Igy énekelt hazánkban évszázadok óta az istenadta szegény nép, hívón bízva, remélve, hogy a rózsás, magyar Szent Erzsébet nem felejtí el az örök dicsőség hónapban sem őseinek vérről szerzett honát. És a szent királyi hölgy nem felejtette el, s oltalmába is vette.

Mert mintha csak a rózsás szent küldte volna égből, mindig voltak Magyarországnak kimagasló nemes asszonyai, kik legszomorubb, leggyászosabb napjaiban, áldásosan folytak be a haza sorsába. Egyik dicső királyné férjét nyerte meg a nemzetnek s a nemzetet férjének, — más a fia szívét vezette jóra, — egy szent királyleány imába borította szüzi életét, a hon boldogságáért, — majd ismét egy nagylelkű asszony a nemzet halottjait tetette el, — egy másik erős szellem a tudományokat emelte, majd meg egy érző szív jótékonyágot árasztott a népre, enyhítve a szenvedéseket. És — —

Sokan voltak, de ki tudná
Melyik dicsőbb, melyik nagyobb?

Én csak azt tudom, hogy az a felséges asszony, a ki huszonöt év előtt megjelent Magyarországnak, a büvölőn szép Erzsébet királyné, egymaga mindazt megtette, a mit a kiváló nagy honleányok eddig külön-külön.

Megnyerte férje szeretetét a nemzetnek s a nemzet szeretetét férjének, — fia szívét a magyarokhoz vezette, — imádkozott a hon boldogságáért, — jótékonyággal enyhítette a szerencsétlenségeket, — tevékenységre lelkesítette a nagy szellemeket, — és mert Magyarország akkor egy gyászos temető volt, eljött szerető szívvel, nem temetni, de a sírok felett vigasztalni: «van feltámadás!» Mire a nemzet fel is támadt új erőben, új életre, szabadságra, dicsőségre!

Melyik magyar nő tett annyit, mint Erzsébet királyné?

Hiszen Árpád-házi Szent Erzsébet egykoron csak egyes szenvedőket, egyes betegeteket, sebesülteket vigasztalt, ápolta. De a szép Erzsébet királyné az egész szenvedő, gyászoló nemzetet ápolta, vigasztalta s vérző sebeit gyógyította, gyöngéd asszony-kézvel, érző asszony-szívvvel.

S míg rózsás Szent Erzsébetnek csak kis kosarában nyitak ki a rózsák, — a szép Erzsébet királyné nagy Magyarországon minden honfi szívben az öröm rózsáit fakasztotta.

És ennek csak egy negyedszázada, de azóta hazánk felvirulása egy egész századot haladt előre. Rohamosan virul, fejlődik, hogy mielőbb arra az utra léphessen, melyen a nagy, hatalmas, boldog nemzetek haladnak.

De az, a ki huszonöt év előtt az általános gyászból megjelent s búvájos lényével ezt a csodás változást előidézte, az a nemes, dicső királyi asszony most távol maradt az örömszótól. Mert a ki elébe egykor egy ország szíve dobogott boldog szeretettel, mintha akkor azért az örömet, melyet szerzett, magához váltotta volna a nemzet minden gyászáért, bánatáért, — most egyedül gyászol bánatában, mint egykor az a másik Erzsébet, a rózsás szent.

De Magyarország hű szeretetével felkeresi magányos gyászában és részt kér szent fájdalomából. S miként ő egykor ápolta, gyógyította a nemzet vérző sebeit s vigaszt hozott a hazának, úgy kéri most a nemzet a vigasztaló Istent, hogy vigasztalja meg Erzsébet királyasszonyt és gyógyítsa meg sebzett szívét.

A magyar nép énekében és hű szívében pedig a rózsás Szent Erzsébet mellett, minden időben élni fog a dicső Erzsébet királyné, kinek szép fejét a korona mellett a szenvedések töviskoszorúja is megszenteli.

A KORONÁZÁSI MISE TÖRTÉNETÉHEZ.

Most, midőn a koronázási ünnepségek alkalmából a lefolyt negyedszázad számos emlékei fölelevenülnek, melyek a magyar államéletnek új korszakot nyitott koronázási aktusával egybekötve: talán nem lesz érdektelen a magyar művészet egy emlékét is fölemlíteni, mely *Liszt* Ferencnek akkor legelőször előadott koronázási miséjével kapcsolatos. Mert hát érdekes és tanulságos története van e koronázási misének.

A mai nemzedék közül csak kevesen birnak már arról tudomással, s a kik birnak, azok között is csekély már a száma azoknak, kik azt hegyről tövéig ismerik. E sorok írója is még egyik életben maradtója ama nyolcz tagból állott — hogy úgy mondják, — títkos komiténak, melynek (a mint látni fogjuk) egyedül volt tulajdonítható, hogy a nemzettel kibékült magyar király fölszentelt fejére Magyarország hercegprímása nem a bécsi «Hofkapelle» karnagyának német, hanem a nagy magyar művész magyar misezenéje mellett kérhette Istentől az első áldást.

A nyolcz közül öten már a boldogok álmát aluszszák, míg rajtam kívül még kettő tanuskodhatik a történetről.

Midőn 1865-ben a mai «nemzeti zenede» fennállásának negyedszázados ünnepélyét tartotta, annak vezényletére *Liszt* volt szerencsés megnyerhetni, ki Erzsébet oratoriuma első bemutatásával s tizennyolcz évi hallgatás után, első nyilvános zongora-hangversenyével ez ünnepélynek európai fényt és érdeklőséget kölcsönözött. A mester itt léte alatt sokat érintkezett *Scitovszky* hercegprímással, ki őt már 1850-ben is fölkerde ünnepi mise írására az esztergomi bazilika fölszentelése alkalmából.

1865-ben, midőn már kilátás nyílt arra, hogy király és nemzet közt létre jön a kibékülés s így a koronázás is megtörténik, *Scitovszky* hercegprímás tehát már akkor azt az ohajtását fejezte ki, hogy a ki az esztergomi misét megírta, az írja meg a magyar koronázási misét is. — Midőn pedig az alkalom erre mindinkább közeledett s erre nézve a fejedelem beleegyezését is kinyerte: a dolgot bevégzettnek tekintette. Később *Simor* foglalván el a primási széket, a koronázás közeledtével az új főpap is megújítja elődje fölkerését *Liszt*hez, b. Augusz Antal által. Műtörténelmi érdeklőségek tartom *Liszt* erre vonatkozó válaszlétét b. Auguszhoz egész terjedelmében közölni. *Liszt* Ferenc levele francia nyelven, 1867 márczius 13-ról kelt Rómából s így szól:

«Paratum cor meum. Cantabo et psalmum dicam.» (Készen van szívem dicsőnek zengeni.)

«Ez rövid válaszom igen t. barátom, melynek hódolatteljes átnyújtását kérem *Simor* János hercegprímásnak, kinek egyszersmind áldását kérem fejremre.

Midőn a megboldogult *Scitovszky* hercegprímás abbéli ohaját fejezte ki előttem, hogy a magyar király Ő Felsége koronázási ünnepélye alkalmával tölem szeretne egy új misét előadtni s általam igazgatva látni: azonnal hozzá kezdtem annak megírásához. E mise kivonati vázlatával már kész vagyok s még csak hangszerelnem kell. A koronázási legmagasabb ünnepély folyamát és *Scitovszky* hercegprímás utasítását tartva szem előtt, misém időtartamát a lehető legrövidebbre szabtam, meg fogja önt lepi eljárásom, melylyel az eszmék összpontosítását elérnem sikerült, minden előadási nehézség nélkül. A lemásolat czélszerűbbnek vélém Pesten eszközölni. Három hétnél többet nem venne igénybe a kiírás, s egy hét elég lenne a próbákra.»

Mielőtt véglegesen bevégezném művemem s elküldeném kéziratomat, várom az erre szükségelt felsőbb rendeletet, melyet sem megelőzni, sem eredménytelenül kikérni nem érzem magam feljogosítva, de fölhívatom esetében, csak édes kötelességet érzek annak becsülettel és hálás készséggel megfelelni.

Több hét telt el e levél vétele után, a nélkül, hogy ez ügyben valami hivatalos lépés történt volna. De annál nagyobb izgalmat keltett úgy a sajtóban, mint a művészi körökben az az elterjedt hír, hogy a bécsi udvari körök ellene vannak *Liszt* magyar koronázási miséje előadásának az egyházi szertartások alatt, még ha az ünnepély Magyarország fővárosában történik is, mert az udvari házszabályok alapján császárvagy királykoronázásakor csak is az udvari «Hofkapelle» ad hoc karnagya által írt mise-zene szerepelhet. S ezzel szemben aztán úgy látszott, hogy az «udvari házszabályok» hatalmasabbak a legbefolyásosabb személyek közbenjárásánál is. A hazai közvélemény — bár keserűséggel eltelten — kezdte a dolgot bevégzett ténynek tekinteni. Eközben azonban megalakult az a fentemlített bizottság, mely czélul tűzte minden követ megmozdítani, hogy a magyar király koronázása alkalmával, a magyar művészet ily mellőztetésben ne részesüljön. E bizottság tagjai voltak: b. Augusz Antal, Engeszer Mátvás, Erkel Ferencz, Huber Károly, Mosonyi Mihály, Reményi Ede, Rosty Pál és e sorok írója.

Minden tag számára ki lett jelölve a működési kör. E sorok írójának feladatul jutott «Zenészeti lap»-jával folyton ébren tartani a sajtó terén az agitációt. B. Augusz Antalnak és Rosty Pálnak (ki Trefort sógora volt) összekötetéseiknél fogva a felsőbb egyházi és világi körökre hatni volt feladatuk. Erkel Ferencznek és Huber Károlynak, mint a nemzeti színház karnagyaiknak, a művészi körökben kellett a hangulatot ébren tartani. Mosonyira, ki *Liszt* vezérkönyvi kézírata olvasásában a legjáratosabb és legbiztosabb volt, az a feladat várt, hogy

mihelyt Rómából megérkezik a kézirat: azt haladéktalanul tisztázza le két példányban. Engeszer pedig az egyik példány után gondoskodjék a zene- és énekszólamok sokszorosításáról, nehogy, ha jobbra fordul a legmagasabb körök hangulata: a bécsi «Hofkapelle» azzal állhason elő, hogy a lemásolási nehéz munkát lehetetlen eszközölni az idő rövidsége miatt. Reményi Ede-re, kinek számára a mise híres «Benedictus» hegedű-szóloja volt írva és szárvá — a nagy közönség közt, a hangok «mitraillouse»-nek minél intenzívebb kezelése volt bízva.

Folytak tehát az aknamunkák, — bár mind hiába, — míg végre a bizottság buzgó tagjai egy utolsó döntő lépésre nem határozták magukat.

A bizottság t. i. elhatározta, hogy ez ügyben egyenesen *Erzsébet* királynéhoz fordul, kinek meleg rokonszeve a magyar nemzet iránt általánosan ismeretes volt, s őt kéri fel: vegye hatalmas pártfogásába a magyar géniust. A bizottság e sorok írójának indítványára *Falk Miksát*, ki Erzsébet királynét magyar nyelvre tanította s a ki a felséges asszony nagybecsülését bírta, kérte föl, hogy ez ügyben a királynénál közbenjárni s őt a magyar koronázási mise előadásának pártolására megnyerni sziveskedjék.

Falk készséggel vállalkozott a közbenjárásra s alig egy pár hét lefolyása után e sorok írója már azzal az örömdetes hírrel lephette meg társait, hogy *Falk*nak hozzáintézett levélét bemutatthatta, melyben biztosítja a bizottságot közbenjárása sikeréről, kilátásba helyezvén egyszersmind, hogy egy pár nap múlva, maga herczeg *Hohenlohe* főudvarmester fogja megvárni és sürgősen felkérni *Liszt* miséje vezérkönyvének egyenesen hozzá való beküldésére, hogy az a koronázási aktus alatt előadható legyen. A hivatalos fölkerés aztán csakugyan meg is történt, de azontúl többé semmi.

Mindez május hó vége felé történt, közvetlenül június 8-ika előtt, s csak akkor tűnt ki igazán nagy előnye annak, hogy a vezérkönyv és szólamoknak már korábban két példányban leosztásának készletben találta a szerzőt, ki így a fölkerésnek azonnal eleget tehetett, mert különben bizony leszorult volna a programról az időrövidség folytán.

De ha már nem lehetett többé meggátolni a magyar koronázási mise előadását: hát legalább háttérbe kellett szorítani a magyar művészeket, mint annak ily alkalommal kompetens előadóit. S ez aztán sikerült is ama bécsi köröknek, melyeknek zokon esett ez ügyben a királyné tervüket keresztülhuzó beavatkozásának a sikere. Mert nem volt többé hatalom, mely kieszközölhette volna azt, hogy ne a «Hofkapelle» vörös frakkos és fehér nadrágos zenészei, hanem magyar zenészek szerepeljenek *Liszt* személyes vezénylete mellett a koronázási aktus alatt. *Liszt* helyett *Herrbeck* udv. karnagy tanította be s igazgatta a misét, a «Benedictus» hegedű-szólo pedig nem *Reményi*, hanem *Hellmesberger József* udv. versenymester játszotta.

Liszt maga, mint szerző, — bár a fővárosban időzött, — sem a próbákra, sem a koronázási misére hivatalos meghívást nem kapott. Jelen volt azonban előzőleg az utolsó próbán s azután a misén is a templom kórusán, de csak *Herrbeck* és *Hellmesberger* magán meghívása, illetve fölkerése folytán.

Hanem az igaz, hogy aztán a «vox populi» oly elégteltelt adott neki s benne a magyar művészetnek, szemben a bécsi csopffal, minő csak nagy ritkán fordul elő egy nemzet demonstratív életében. Huszonöt év után, még ma is lelkesítő hatással lehet mindazokra, a kik tanui lehettek a jelenetnek.

Az történt ugyanis, hogy *Liszt*, nem várva be

a megkoronázott király s fényes kíséretének megindulását a budai várból, hogy Pestre jöjjen át, előbb az eskütéri s aztán a *Ferencz-József*-térre felállított királydombon négy világtágra való kardvívási szertartás végzésére, jóval előbb megindult egymaga, minden kíséret nélkül, gyalog visszatérő lakására, a belvárosi plébánia épületbe. — A budavári Mátvás-templomtól kezdve, az *Albrecht*-uton, a *lánchid*-on, a *Ferencz-József*-térre, a *Dunaparton* keresztül, egészen az *Eskütér*-ig, a nép százezrei képeztek sorfalat a számtalan tribünök díszes közönségétől szegélyezve. Mindenki várta a gellérthegyi ágyúk dörgését, mely jelző volt a királyi menet indulását. De ezt egyszerre egy elementáris erővel kitört éljen-dörgés előzte meg az egész hosszú vonalon. A budai *Albrecht*-uton kezdődött s tartott az *Eskütér*-ig. Mindenki azt hitte, hogy a dörgés éljenek a közeledő díszmenetet illetik, pedig csak a nagy művész ünnepélyes alakja volt látható, ki a nép hosszú kétféle oszlott sorfalai közepén haladt megbotogtatva, egymaga, ünnepi fekete talárban, hajadonfővel oroszán sörényű haját lobogtatva a nyári szellő, s folyton hajlongva a tömegnek e nem várt s önkéntelenül megnyilatkozó ovációjára, mely láthatólag ép úgy megindította, mint feszélyezte. De hát nem szabadulhatott s egész hazáig ki nem térhetett többé előre.

Id. ÁBRÁNYI KORNÉL.

A KORONÁZÁSI JUBILEUM BANDÉRIUMA.

A koronázási bandériumok eredete majdnem a legelső magyar királyok idejére vezethető vissza. Azon idők óta a koronázás alkalmával a király kíséretét úgy szölvá mindig a lóra ült magyar nemesség tagjai képezték.

Belső villongások idején, midőn attól lehetett tartani, hogy az ellenpárt meg a koronázás ünnepélyén is merényletet kísért meg a fejedelem személye ellen, a nemesség bandériuma tekintélyes testőrségül is szolgált. Ilyenkor a király hívei harci méneiken, teljes díszben, fegyveres csatlósakkal nemcsak a menet külső díszét emelték, hanem egyúttal azt minden támadás ellen menten tartották.

Zsigmond király 1387-ben történt megkoronázásának alkalmával nyolczszáz magyar nemesből állt a lovas bandérium, melyről a velencei köztársaság akkori követe azt jelenté a tizek tanácsának, hogy annál nagyobb fényt és pompát nem látott. Már pedig, a mint tudjuk, külső fény és látványosságok dolgában az olaszok, különösen pedig a velenceiek, első helyen állottak.

I. Lipót koronázásakor, mely sok szomorú emlék befolyása alatt ment végbe, a nemességnek és főuraknak csak azon része csatlakozott a koronázási bandériumhoz, mely a dynasztiahoz szított, s így abból nem egy historiai név hiányzott, mit *Lobkovitz* kancellár a magyar uraknak szemére is lobbantott. *Mária Terézia* koronázási bandériumában már egy újabb nemzedék vett részt. *II. Lipót* koronázásakor, az alkotmány helyreállításának ünnepelésére, a megváltó szokatlanul nagy számban készülnek lovasokat küldeni. A király, ki e készülétekben a közporkori feudális szellem ébredését látta, azokat épen nem nézte jó szemmel és rendeletet bocsátott ki azok lehető korlátozására. Azóta a politikai események nem batottak a külső dísz ezen nemére, s a nagy királyné utódjai a lojalitás ily módon való kifejezésével meg lehetnek elégedve.

Az 1867-iki koronázási bandériumot minden tekintetben fényesnek lehetett mondani, de azért a most lefolyt jubileumi ünnepélykor felvonult bandériumhoz nem is hasonlítható.

A f. évi június 6-án felvonult bandériumon meglátszott, hogy annak összeállítását s szervezését szakavatott kéz vezette. Habár itt-ott némi csekély eltérések voltak is az eredeti magyar lovas diszrubától s fegyverzetétől, ez a csoportozat festői szépségét nem zavarta. Évszázadok óta a családi kincstárakban őrzött mesés

értékű boglárók, forgók, buzogányok, szabályk, nyeregtagarók és kengyelvasak, a lovasok panyókára vetett mentéin látható drágakövekkel és gyöngökkel kirakott gombok és övek, — mindez a szemet kápráztatta s mindenben azon óhaját gerjesztette, hogy e képet még egyszer láthatná!

Ha mindezekhez még hozzátvetjük, hogy a fényes csoport tagjai majdnem kivétel nélkül, szépen ültek meg paripáikat, bátran mondhatni, hogy az 1892-iki jubileumi bandérium az ünnepélynek egyik legerdekesebb részét képezte.

A HABSBURGOK UDVARA MÄSFÉL SZÁZADDAL EZELEÖTT.

A Habsburg-dinasztiának Spanyolország trónjához való többszörös viszonya a múlt század folyamán, a két udvar között az érintkezésnek sűrű szálait szötte. Ez érintkezéseknek társadalomtörténeti és korrajzi vonatkozásban nem egy emléke vár még ma is napvilágra spanyol családi levéltárak naplóiban és följegyzéseiben, s hogy mily becses és érdekes anyag az, a mi ezekben még ma is kiadatlanul hever, azt Fernan Nunez gróf levelezései is tanúsítják, melyek franczia nyelven újabbban nyertek feldolgozást.

Nuneznek, ki neje, Salm-Salm hercegnő utján az osztrák arisztokráciával is rokoni összeköttetésben állt, különösen a bécsi udvari életéről tett följegyzései érdekelnek itt. Ezekben éles megfigyelőnek bizonyul s jellemző silhouettek nyujt. Becses és találó rajza például a múlt századbeli roccoco-erkölcsöknek az, a mit a bécsi társadalomról nyujt. Az osztrák és magyar főnemesség dűsgazdagságának bámulattal adózik; «nem is tartják gazdagnak, — írja többek közt, — a kinek 50 ezer forintnál többje nincs; az Eszterházyaknak hatszázezer forintjuk van évenként.» «Pedig roppant sokat fizetnek, — teszi hozzá, — mert jövedelmek arányában fizetnek. Igen büszkék hírokré s az igazat megvallva, nagyon előkelő főnemeselek. Az osztrák ház tartományaiiban van néhány nagyr, ki hercegi czimet visel, habár birtokaik nem hercegségek. Ezek a fenség czimet követelik meg s hivatalosan meg is adják nekik, de az idegenek és a főnemesség más tagjai mindennapi érintkezéseikben kerülik e czimet, ha francziául beszélnek. A birodalom nem ismeri el őket hercegeknek s a diétán a grófok padjain ülnek.

«A hölgyek franczia módra öltözködnek s rendszerint gyémántokat viselnek, melyekkel izléseken tudják ezicizomázni magukat. Ha gyalog mennek ki, derékban járnak és semmi sincs fejökön, még ha templomba mennek is. Nyárról beszéltek, mert telen, azt hiszem, már elővigyázattal élnek. A házak egyszerűen vannak berendezve s az asztal dűs és választékos. A hintók általán nem a legjobb izlésűek, de a lovak pompásak. Telen két-három nyílt ház van

A KORONÁZÁS EMLÉKÜNNEPE. — A DISZBANDÉRIUM AZ ANDRÁSSY-ÜTI DIADALKAPUNÁL.

és kisebb összejövetelek. E pillanatban csak az államkancellár tart nyílt házat, mert a többiek, kik fogadnak, falun laknak. A falura menetel nem olyan általános szokás, mint Olaszországban, bizonyára azért, mert itt a hőiség nem oly nagy. Rendesen két óraker ebédelnek s a társaságok éjféltől véget érnek.

«A színház fél nyolczkor kezdődik; a főnemesség nem tartja méltóságán alólinak földszintre menni, még a hölgyek is a közönség közé ülnek. A belépti díj ülőhelyre tizenégy reál (1 frt 40 kr.) Ünnepnapokon állatviadok vannak, s időnként, éjjel, tűzijátékok. Ezek a látványosságok olesók. A sétat helyek tágasak, sőt

temleges adó. A városban gyalogfutárok vannak levelek, czédulák, stb. széthordására; s ha az izenet a város falain belülre szólt, díja három garas, ha a városon kívüli helyre, a távolság arányában fizetnek.

«Az udvar minden gálaton eltörült, újesztendő napját kivéve. Csak két királyi rezidencia van: Schönbrunn és Laxenburg. Az első Bécs-től félmérföldre van; csaknem mindenütt házakkal szegélyezett, s éjjel kivilágított igen jó úton jutni odáig. Eddig még csak éjjel voltam Schönbrunnban s ezért fekvéséről nem szólhatok. A palota új és elég nagy; a kertek, azt mondják, igen szépek. Laxenburg két mérföldre van; még nem láttam.

«Sem a nagykövetek, sem a külföldi meghatalmazottak, sem pedig, a mi még különösebb, a miniszterek, soha sem követik az udvart. És, soha az utóbbiak nem dolgoznak személynél a császárnéval; irattárczáikat kulccsal lezárva küldik hozzá. Ő felsége megtekintésé aláírja azokat. Ha valami ügyben értekezni valója van, hivítja őket, de rendszerensajátkezűleg ir nekik. Helyesbitnem kell szavaimat: minden miniszternek megvan a maga munkanapja a császárnéval s habár igaz is, hogy becsukva küldik tárczáikat, ez az aláírandó ügydarabokból áll. Miután az előbbieket megirtam, jobban lettem értesülve.

«A kiadások reformja előtt nyolczvan apród volt; ezeket tizenkettőre redukálták, kik közösen élnek s így sokkal kevesebbe kerülnek a császárnak. A királyi család hintóihoz s a császár szolgálatára nyolczszáz ló áll, melyeknek gondozása háromszáz inasra van bízva. A szolgaszemélyzet mindössze ötszáz személyt foglal magába, beleszámítva a háromszáz lovaszt.»

Általában a benyomás, melyet a bécsi udvar az előkelő spanyolra tett, a lehető legkedvezőbb, különösen a magyar arisztokrácia bőkezűsége és fényűzése ragadja bámulatra s nem is mulasztja el három napot Eszterházy hercegnél Magyarországból tölteni, kiről megjegyzi, hogy «fényes ünnepélyeket ad, melyeken fele Bécs megjelen.»

Eszterházy Miklós József herceg ünnepélyei után Althan gróf ezredének megszemelelése is érdekességgel bír, már csak azért is, mert ez az Althan gróf ezredtulajdonos VI. Károly egyik legbizalmasabb emberének s az úgynevezett «spanische Althan»-nak, a szép és szellemes Pignatelli Mariannának fia volt, kit a gróf 1706-ban, Barzellona ostrománál egy zárdában ismert meg, hová a későbbi császár, akkor a spanyol korona praetendense, kíséretével a bombázás elől menekült. Althannét, kinek különben VI. Károly császárral is volt bensőbb viszonya, kalandos hírbe hozta a költő Mataszióhoz való nyitvonzalma, mely állítólag titkos házasságra is vezetett.

Egy audiencia alkalmából, melyet Mária Teréziától sikerült nyernie, s mely háromnegyed óráig tartott, Fernan Nunez ekkép ítéli meg a

nagy császár-királynőt: «Kedvessége és nyájassága minden képzeletet felülmúl, valamint az a tehetsége is, hogy az embereket azonnal bizalomra hangolja, páratlan. Egészen szerelmes lettem bele» — írja, s véleményét nem csökkentette Nagy Frigyes iránti tisztelete sem.

Mária Terézia igazán nőies nyíltsívűsége, nyájassága egyszerűsége az európai udvartartások akkori feszessége mellett, nem csoda, hogy nem csekély vázást gyakorolt a spanyol ceremóniáság békoiba nyugzótt 18-dik századbeli udvaroncra. A Bourbonok uralma főképp Madridban tetőpontra juttatta a történeti arisztokrácia hagyományait. Itt még a régi grandok féltékeny és gyanus szemmel néztek akárhányszor az új családok emelkedéseit, melyeket a királyi kegy mintegy semmiből teremtett elő, s például III. Károlynak minden igyekezete mellett sem sikerült hű Loseda nevű főkamarsának a kevély grandok «tegezését» megszerzenie. Hányan koldultak teljes életükben egy ily «te» szócskát, melyért, mint a ranggyenlőség elismerése jeléért, vérték adták volna és még sem tudtak soha egy hideg exzellenziás czimnél egyebet kivívni.

III. Károly rettentetlen és fáradhatatlan vadász volt, fáradalmaktól megdedzett testtel, vihartól barnított arccal. Fia egy vásári Herkules, nagy kedvelője minden athletasportnak, elannyira,

Koller E. tanár utódi fényképe.

UGRON GÁBOR CSATLÓSAIVAL A DISZMENETBEN.

kiváltságos helyzetével, megmaradt szerényen a maga hatáskörében, tiszteltteljesen kerülte a grandokkal való érintkezést s a magaszöri embereknél kereste társaságát.

Mikor III. Károly követte fivérét a trónon, Farinelli érezte, hogy nincs többé helye a megváltozott udvari környezetben s elég volt a királynak egy elejtett tréfás megjegyzése, hogy «nem akar többé kappant asztalán», hogy Farinelli szépen összepakoljon s falusi lakába visszavonuljon, hol ezentúl, még 73 éves korában is, egyedül művészete romjainak élt.

De hát ilyen volt a múlt századbeli kegyenczek életének rendes befejezése. Mint holt leltár szállva át apáról fiúra, az udvari légkör senyvesztő melegében, megunva végre, mint egy ócska butordarab, melyet a padlásra dobnak — ezzel az epitaphiummal végződik annyi életnek mozgalmas pályája a roccoco században!

A MILLIOMOSOK BAJAI.

Bármily sokan irigylük is a milliomosok sorsát, épen nem tartozik a ritka esetek közé, hogy ezek is megérzik az idők sorsát s igen soknak szomorú vége lesz. Nehány esetet csaknem minden hé-

A KORONÁZÁS EMLÉKÜNNEPE. — A DISZBANDÉRIUM EGYIK CSAPATA.

Cserna Károly rajza.

hogy ifjkorában az ország legerősebb legényeivel nem általa birokra kelni. Nem így a spanyol hadsereg, melyet a hosszú ideig tartó béke teljesen elszoktatott a harci erényektől s a soraiban mind nagyobb tért foglaló idegen zsoldos elem mindjobban demoralizált. Különösen a svájcziai ellen volt a lakosság ellenszenve indokolt és érthető. Ezek a katonai szolgálat mellett rendszeren apróbb jövedelmezőbb melékfoglalkozásokat is űztek, s részességök közmondásos volt. «Ha tele itták magokat a korcsmában nehéz fekete borral, tántorgó lábakkal indultak haza felé, a Toledói kapu negyedében levő lakásaikba, egymást karjaikkal támo-

gatva, s láncba fogózza össze, Madrid utcáin általános menekülés támadt. «Los Luizos vieno»-e kiáltásra az anyák sebtében küldték be a házba gyermekeiket s eltorlaszolták ajtaikat. Az új uralkodó különben erejétől telhetőleg hozzáállott a madridi udvar megtisztításához attól a kegyencz gazdálkodástól, mely fivére VI. Ferdinánd idejében annyira felburjánzott. Az előbbi király egyik legbefolyásosabb kegyencze a híres énekes, Carlo Broschi volt, másképp Farinelli, kinek ritka lágyúgn s bámulatos terjedelmű, két és fél oktávás soprán hangja a szegény királyt egészen elbűvölte. Meg kell adni azonban, hogy Farinelli nem élt vissza

ten közölnek a lapok, bár a legtöbb ily eset — a családokra tekintettel nem kerül nyilvánosság elé.

Nem rég történt Bécsben, hogy egyik igen előkelő arisztokrata család tagja, mint bérkocsis halt meg a kórházban. Aszódon néhány évvel ezelőtt egy vendégfogadó állásában fagyott meg telen egy öreg koldusnő, ki excellentiás asszony volt. A budapesti szegények házában élte életének utolsó éveit, mint utczaseprő felügyelő, két egykori milliomos, kiknek egyikéről még most is egy bazárt neveznek el. Múlt telen Moszkvában fagyott meg egy koldus, ki atyjától 1860-ban 15 millió rubelt örökölt, de élete

utolsó éveiben már csak egykori cselédjeitől kért könyöradományból élt. Párisban a múlt évben ítélték el Pierre Calvet-Rogniato bárót három évre eszaki miatt, ki néhány év alatt különösen a loversenyeken több milliót vert el. Amerikában különösen sok egykori milliomas él, mint napszámos és kocsis, köztük néhány uralkodócsalád tagja is.

Igaz, hogy mindezek a példák az illető milliomasok hibáival vagy legalább gondatlanságával állanak összeköttetésben, de nem kell felednünk, hogy a dúsgazdag szülők egy része épen a rossz nevelés által szolgáltatja ki gyermekeit a leendő nyomorok, holott más körülmények között tisztességes emberek lennének.

Másféle bajok is érik a milliomasokat. Rómában a múlt őszszel halt meg egy Baring nevű dúsgazdag angol. Gyomorrákja volt s élete végén abszolút nem volt képes bármit is enni, bár napjában 2—3000 forintot is elkölthetett volna. Gr. Károlyi György is, nyelvtrája miatt, éhen halt meg. A jelen év tavaszán Philadelphában Drexel Kata hét millió dollárnyi vagyonát egy apácázárdának hagyta s maga is odavonult, bár még fiatal és szép volt, mert szeretett ifja mást vett el. A földgömb legmagasabb asszonya: Cousino Isidora Chilében még csak 40 éves, de már egy évtizednél hosszabb ideje övezgy, mert gyanakodóvá lett, hogy csak pénzért kerik kezét. Igen sok más milliomas vált embergyülölővé, mert azt kellett tapasztalnia, hogy senki sem szereti őt önzetlenül.

A milliomasoknak nagy teher a gazdagság híre is. Midőn Mackay, a dúsgazdag amerikai, Európában utazik, egész sereg embert kénytelen maga körül tartani csak azért, hogy a tolokodó koldusokat visszautasítsák s igen természetes, hogy a kik hiában számítottak érszenyére, csak gyűlölettel beszélnek róla. Ha hazulról elmegy, pénztárát külön emberekkel kell őriztetni. Gould Jay, a vasútkirály, kinek vagyona részben részvényekből áll, a szó szoros értelmében a nap minden percében elfoglalt ember, hogy vagyona felett rendelkezés s többet dolgozik, mint bármely napszámos.

Az amerikai Egyesült-Államokban, a hol legtöbb milliomas van, még más bajaik is vannak a szegény gazdagoknak. Gyermekeiket fegyveres rendőrökkel kell kísérgetniök bármily hosszabb útra, mert sokan igyekeznek pénzt zsarolni tőlük gyermekeik elrablásával. Még a milliomasok holttestének őrzése is szokásos, mert ezeket is elrabolják. Néhány év előtt Stewart newyorki milliomas holttestét egy üzleti társaság rabolta el s a visszaadásért 100,000 dollárt követelt a bányász övezgytől s midőn észrevették, hogy az övezgy a rendőrséget vette igénybe, a holttestet nem is adták ki.

Sok oly baja van tehát a milliomasnak, a mi középszerű vagyonnal bíró embert rendesen nem érint. Ugy látszik, hogy az anyagi helyzet tekintetében is legjobb a tisztességes közép-út s legboldogabb, kinek napról-napra nem kell a megélhetésért aggodnia, de túlságos sok vagyona sincs, mely irigységet kelthetne.

ITT VAGYOK MÉG....

Itt vagyok még az emberek közt
Az élet útját taposom —
Rám ki ügyelne? Ismeretlen
Vész el a rög közt lányomom.
Még itt vagyok; fogyó erővel
Megyek lassan tovább, tovább —
Csüggedt leltem már nem is látja,
Hogy sorsom egyre mostohább.

Itt vagyok még az emberek közt
Annyi sok nép közt — egyedül.
Észre sem veszem hogyha néha
A szemem könnyel tele gyűl.
Köny vagy mosoly mindegy nekem már
Szép virág vagy szúró tövis —
Gyönyört nem ad az, ez nem vérez...
Eh mindegy, bármi jöjjön is!

Itt vagyok még az emberek közt
Ki látja meg, ha nem leszek —
Ki bánja azt, a nagy tömeg ha
Egy számmal több vagy kevesebb.
Ki nézi azt, hogy a fa-ágról
— A fürgeteg ha elvonult —
Annyi sok ezer levél közül
Egy tán letört s a porba hullt.

G. DÍOSZONY MÓR.

A LÉLEKVÁSÁR.

Elbeszélés,
Írta Hawthorne Julián. Angolból fordította A. B.

I.

Midőn Smith Armytage a papnöveledéből kikerült, azt hitte: hivatása kizárólag abból áll, hogy az egész világnak hitszónoklatokat tartson, de miután marli hiveinek tíz évig prédikált, azon vette észre magát, hogy nem jár helyes uton. Az emberek nem értették meg, vagy tán nem akarták megérteni s így fáradozásai nem vezettek célhoz. Ez alatt megnősült, és Judith nevű leánya is megszületvén, lelkészi hivatását ott nem hagyhatta. Egy nyári napon valami Belzibo nevű idegen jött Marlba, — mely helység, mellesleg legyen mondva, a tengerparton egy gyönyörű hegyoldalán fekszik. Belzibo ur hat vasárnapon egymásután résztvett az isteni szolgálaton a marli templomban, a nélkül, hogy a helységben valakivel egy árva szót váltott volna; külsejéből semmit sem lehetett kienni, mi állását jelezhetné volna. Hatvanöt évesnek látszott, bozontos szürkülő szakállal, beesett szemekkel. Különböző rendkívüli nagyságú ember volt s többnyire kezeit hátrahajta járt. Jobb felének hegye le volt vágva. A falubeliek nem szívesen látták, sőt félték tőle, csak Armytage Judit, a lelkész leánya nem törődött vele. Mint afféle tizen-nyolcz éves leány az egész világot fitymálta; ő reá a rejtélyes külsejű idegen sem jő, sem pedig rossz benyomást nem tett. Belzibót nem tekintette emberi teremtesnek, hanem valami állatfélenek, melyben lélek nem lakik.

Egy alkalommal Belzibo a paplakban ebédel. Armytage-né asszonyság már néhány évvel előbb meghalt. A lelkész és Judith egymással szemközti ültek az asztalnál, míg Belzibo köztük foglalt helyet. Az asztal negyedik oldala üres volt. Midőn Judith ebéd után a fekete kávé fel-szolgált, Belzibo egyszerre csak így szólt:

— Armytage, megengedi-e, hogy leányát nőül vegyem?

— Hogyan, nőül vegye? Nos, Judith? — hebegé a meglepett lelkész.

— Nekem pénzem van, sok pénzem van, — veté közbe Belzibo.

— Mit tudsz mindezekről, leányom? — kérdé ismét a lelkész.

Judith egy ideig nem felelt, utóbb pedig ezt mondá:

— Mindez szót sem érdemel, íme, itt a kávéja....

— Ezelőtt negyven évvel szép férfi voltam, — mondá ekkor Belzibo, — s zemeit az asztal üres oldalára vetve.

Judith mosolygott.

— Nem hiszi? Nézzzen oda!

Ével csontos ujjával az asztal tulsó oldalára mutatott. Armytage és leánya egyszerre oda néztek.

A lelkész semmit sem látott, de Judith elsápadva felkelt helyéről s halk felkiáltással a székbe visszahanyatlott.

— Mi bajod, kedvesem? kérdé a lelkész. Judith fejét rázta és ajkait harapdálta.

— Mi az, negyven év? mondá Belzibo, Judith felé fordulva.

— Tudtam, hogy azt elvesztette, — felelé a fiatal leány, nagy erőlködéssel mondva ki e szavakat.

— Mi az? ismétlé a lelkész.

Belzibo elnevette magát.

— Lélekvándorlás; ön pedig ismét fog vele találkozni, de azért mégis az enyém lesz.

Judith magához tért.

— Én ilyesmiket el nem hiszek, s ez a dolgom mitsem változtatna. Ön az marad, a mi most, s én az, a mi vagyok.

E szavak után helyéről felkelve, elment.

— Mit jelentsen ez! kiálta fel a lelkész.

— Beszéljünk másról, — mondá Belzibo. — Én érdeklődöm ön iránt. A szöszékekkel nem igen nagy üzletet fog csinálni. Önnek agyveleje más dolgokra van teremtve. A dolgok mélyében akar buvárkodni, nemde?

A bölcsek kövét, mi? Mi a lélek? Mi a test? Mi a teremtes? Vajjon a természet örökkévaló-e vagy pedig mulandó? Ilyesmikkel kellene önnek foglalkoznia. Hagyja el a templomot és ezek felé forduljon, ha...
— Ezt nem tehetem — veté közbe indulato-

san a lelkész. — Állásom egyuttal kenyérekere-tem is. Egyebem nincsen; nem tehetünk mindig úgy, a mint akarnók...

— De igen, csak akarni kell. Ez az egész. Midőn huszonöt éves voltam, megöltem egy embert, meggyilkoltam.

— Belzibo ur! kiálta fel komoly hangon a lelkész.

— No, csak lassan; hiszen ez öngyilkosság is lehetett. Egyébiránt akár most is ismételném. Hát mit szólna, ha tízezer font évi jövedelme, szép háza és földbirtoka lenne?

— Attól tartok, Belzibo ur, hogy ön félre beszél.

— Ide hallgasson. Igerje meg nekem, hogy a szöszéket elhagyja s a bölcsek köve felé fordul. Én komolyan beszélek, nagyon komolyan. Határozza el magát. Igen vagy nem?

— De nem tudom... nos, nem bánom, legyen úgy, mint akarja, — suttogá Armytage az idegen büvös tekintetét kerülve.

Belzibo hátradólt karszékébe.

— Áll az alku. Nyujtsa kezét!

Armytage vonakodva nyújtotta kezét, melyet az idegen hideg tenyerével betakart.

II.

Egy héttel utóbb híre járt, hogy Belzibo, ki Marlból egy nappal a most elmondott jelenet után elutazott, meghalt. Nem sokára Armytage urat arról értesítették, hogy nékie az elhunyt végrendeletében kétszázezer dollárt s egy csinos házat, nemkülönben száz holdnyi földbirtokot hagyott. A ház teljesen be volt rendezve, s a többek közt értékes könyvtár is volt benne, melyben a középkortól kezdve a legújabb ideig megjelent alkímisztikus munkákat teljes számmal meg lehetett találni.

A lelkész nem beszélt Judithtal a Belziboval megkötött alkuról, mivel azt tartotta, hogy az idegen eszelős vagy pedig ezen állapothoz közel jár, s így legjobb lesz, ha az egész dolgot mielőbb elfelejti. Midőn azonban az örökség átvételére való felhívást hivatalos úton megkapta, a történet nagyon kellemetlenül érintették. A végrendelet feltétlenül rendelkezésére bocsájította a nagy vagyon s a rejtélyi formán megoldatlan maradt. Majdnem úgy tűnt fel előtte, mintha Belzibo azért ment el és ölte meg magát, hogy ígeretét beválthassa. De miért? Hogy Armytage őt érdekelte volna, ezt keptelenségnek kellett tartani, a mi pedig Judithot illeti, ez őt megvetéssel utasította vissza. Mindez megzavarta kissé a lelkész nyugalmát, de mindamellett a vagyon létezését tagadásba nem vehette.

— Ez váratlan áldás reánk nézve, — mondá Judithnak.

— Tán legjobb lenne az örökséget visszautasítani, — jegyzé meg a fiatal leány.

— Kedvesem, a pénz magasabb ezélok fölé nem szabad helyezni, de vissza sem utasíthatjuk, ha magától jő. Ezen örökség a világot lábaid elé fekteti, nekem pedig lehetővé teszi, hogy tanulmányaimat kényem kedvem szerint folytathassam.

— Talán valami jót tehetnél vele a templomnak? mondá Judith.

— Én... erre már gondoltam, de egyelőre arra határoztam el magamat, hogy a lelkészi pályáról lemondok.

— Ne tedd azt, atyám! Nem jó vége lesz. Ha már a hagyatékot el kell fogadnod, úgy add el a birtokot és lakjunk ezentúl is itt. Használd fel a pénzt a községben.

— Talán; majd meggondolom a dolgot, de más okaim is vannak, melyeket szem előtt kell tartanom.

Másnap reggel a lelkész teljesen megzavart hangulatban jött a terembe, hol leánya a reggelivel várta.

— Elfogadom az örökséget és a lelkészi hivatalról lemondok.

Judith nem felelt. Végre csendes hangon azt kérdé: — Hogy aludtál kedves atyám?

— Te is láttad? válaszola nagyot sóhajtvá a lelkész.

— Ha jobbnak találod, — folytató Judith atyja kérdését mellőzve, hogy a birtokon lakjunk, oda is elmegyek. A baj már megtörtént, s így azon kell lennünk, hogy minél kisebb legyen.

Igy tehát a «Cedars» nevű birtokra költöztek. Helyükben mindenki hasonlót tett volna. Armytage ur leköszönése némi pletykára is adott alkalmat, s néhány vén asszony azt mondá,

hogy Belzibo tulajdonképen nem más, mint Belzebub, a pokol fejedelme, ki a pap lelkét megvásárolta, s kész pénzzel meg a cedars-i birtokkal kifizette. De mindez haszontalan mende-mondának bizonyult, mivel Belzibo ur egy gazdag hajótulajdonos volt, ki sok év előtt Kelet-Indiában nagy vagyont szerzett. Miután pedig mint élő embernek magának is lelke volt, mi ezélből vásárolta volna meg a más lelkét.

III.

A könyvtár nagyban elősegítette az örökhagyó híreinek emelkedését Armytage szemében. Nem volt a tudományok neme, mely abban képviselve ne lett volna. Különösen pedig a mágiára vonatkozó külföldi régi kiadások teljes számmal ott állottak. Armytage ur minden idejét a könyvtárban töltötte, hol folyton irt és olvasott. Életmódja és vagyoni viszonyai jellemét is megváltoztatták. Előbbi jókedve és nyugalma teljesen eltűnt; e helyett komoly lett és az emberek társaságát kerülte. De kétséget nem szenved, hogy tudományos képzettsége nagyon gyarapodott, s végre is az ember áldozatok nélkül illeszmit el nem ér.

A társadalom ritkán kerüli a jómódú embereket, s így Armytage házában is sokan fordultak meg, Judithnak pedig még többen udvaroltak, mert a fiatal leány ritka tapintattal vezette a házi ügyek kezelését s nem volt vendég, ki magát a «Cedars» fényes kastélyában jól ne érezte volna. A folyton változó vendégek közt valami John Revell úri ember nagyon szeretett Cedarsban mulatni. Előkelő, finom modorú férfi volt, ki előbb a hadseregben szolgált és életének nagyobb részét Indiában és Kaliforniában töltötte. Máskép magába zárkózottan többnyire a kastély könyvtárban olvasgatót, vagy pedig Armytageval a titkos tudományok bizonyos neméről vitakozott, Judithot alig látta az étkezések kivételével, de azért nagyon érdeklődött iránta. Egy szép nyári nap délutánján Judith a tengerpart sziklái közt sétálgatót, midőn Revell előtte termett.

A szokásos bevezető beszélgetés után Revell kérdé:

— Mondja csak kérem, ki az a Mar Noél ur? Tán édes atyjának valami régi barátja?

— Mi csak egy év óta ismerjük, — felelé Judith fejét elfordítva, mintha a kérdés kellemetlenül érintette volna.

— Valakire hasonlít — folytató Revell, — kit egykor Indiában láttam. Ő ugyan sokkal fiatalabb mint amaz, de nagyon hasonlít reá. Neve Sartane volt, mindenki nagyon gazdag embernek tartotta, de azért nem a legjobb hirben állott. Többnyire a benszülöttekkel társalgott, s azt mondták róla, hogy a fekete mágia mesterségét tűzi. Nagyon különös vége lett...

— Hogyan? — kérdé Judith, ki Revell beszédét figyelemmel hallgatta.

— Egy napon nyaralójában holtan találták meg. Oldalára hosszú, éles kés volt szúrva. A vizsgálattól nem tűnt ki, vajjon öngyilkosság vagy pedig gyilkosság esete forgott fenn. A hullát koporsóba tették, melynek födelét rászegezték, de midőn a koporsót a halottas kocsi rakták, feltűnt, hogy a koporsó nagyon könnyű, oly könnyű, mintha semmi sem lenne benne. És így is volt, a hullá eltűnt s soha többé meg nem került.

— Ellopták?

— Ugy látszik. De a szegrek érintetlenül találtak s csak ördögi mesterséggel lehetett a hullát kivenni. A benszülöttek azt mondták, hogy mindez az ördög műve volt. Az egész történet eszembe jutott, midőn az ön Mar-ját megláttam.

— Ó nem az én Mar-om, — viszonzá Judith. — Ugyebár ön nem látta valamikor házunk előbbeni tulajdonosát.

— Nem.

— Meggazdagodott kereskedő volt, ki Kelet-Indiában nagy vagyonat szerzett. Nekünk egy ízben azt mesélte, hogy valakit megölt. Ő is nagyon hasonlított Mar úrra, csak hogy sokkal idősebb volt.

— És mi lett vele? kérdé Revell.

— Itt halt meg. Testét ama cédrusfa bozótban találták meg. Erőszak nyomait nem találtak a hullán. Ugy látszott azonban, mintha halálát előre megérezte volna, mert végrendeletét előtte való napon írta meg, és a többek közt arról is intézkedett, hogy hulláját ott temessék el, a hol megtalálják.

Judith és Revell beszélgetve a cédrusfa ültvényig értek, mely nem messze a tengerparttól egy kis dombon állott. A legnagyobb fa alatt egyszerű, minden felirás nélküli sírkő azt jelezte, hogy ott valaki el van temetve. Midőn közelebb értek, a földön heverő férfialakot vettek észre. Mar úr volt, ki felkelve őket szívélyes mosolygással üdvözölte.

Mar rendkívül csinos külsejű férfi volt. Magas, sugár termete s előkelő modora inkább a katonára mint más állású egyénre vallottak.

— Az itt nyugvó úri ember jó helyet választott ki magának, — kezdé Mar, — szép, holdfényes éjszakának idején az ember azt hinné, hogy szellemével találkoznai fog.

— A szellemek némelykor nappal sétálgatnak, — jegyzé meg Revell.

— Tán engem is szellemnek néz? — mondá Mar nevetve. — Ez esetben legjobb lesz, ha elpárolgok és az élőket magukra hagyom. De vigyázzanak magukra, mert habár szemeikkel nem láthatnak, azért mindig körülöttük leszek!

E szavak után elnevette magát s a fák közt eltűnt.

— Egy pillanat mulva Revell Judith felé fordult. — Szeretem önt, — mondá lassu hangon. — Akar-e nőm lenni?

Judith kérdő tekintetet vetett reá.

— De megmenthet-e?

Revell igenlőleg intett s Judithot gyöngéden átkarolta.

(Vége következik.)

BELZIBO CSONTOS UJJÁVAL AZ ASZTAL TULSÓ OLDALÁRA MUTATOTT; ARMYTAGE ÉS LEÁNYA EGYSZERRE ODANÉZTEK.

A MANNLICHER-PUSKA ÁTTÖRŐ EREJE.

F. évi ápril 8-án a porosz királyi gyalogsági lövész-iskolában sok magasrangú tiszt és orvos jelenlétében a Mannlicher-féle puskával lögyakorlat tartatott, melynek meglepő eredményéről a következő érdekes adatok közölhetjük.

A lövések 50 és 60 méter távolságból történtek. A cél tárgyai különféle anyagból választottak, a mint ez háború alkalmával nyílt mezőn, vagy utcái harcköznél elő szokott fordulni. Meglehet, hogy a jövő háborúig az ismétlé puská helyét egy ennél még sokkal ördöklőbb fegyver fogja elfoglalni, de az eddigé tett kísérletek s néhány tengeren túli harcztereken előfordult gyakorlati esetek azt mutatják, hogy a harc minden körülmények közt iszonyu vérontással leend egybekötte.

A fentlelt lövésziskolában célpontokul a következő tárgyak vétettek:

- a) 45 centiméter vastagságu tölgfák;
  - b) 52 centiméter vastagságu fenyőfák;
  - c) három egymásmögé felállított tölgyfa cölöp; 22-5 centiméter vastag;
  - d) két 30 centiméter vastag tölgyfacsölöp;
  - e) egy méter hosszú, fél méter széles és egy fél méter magas homokkal, gyepvel és trágyával telt szekrények;
  - f) hat milliméter vaslemező;
  - g) 16- és tében-hullák.
- Mind ezen tárgyakat a 8 mm. Mannlicher-löveg átütötte a nélkül, hogy alajja megváltozott volna.

Az állattestek legvastagabb csontjait a lövegek egyszerűen áttörték, míg a régi puskagolyók legjobb esetben repedéseket, vagy zúzódat

okoztak. Ha most ezen kísérleteket valamely csapattestnél alkalmazásba vennék, föltehető, hogy a lövegek öt egymás mögött felállított katoná teszté dűtnék. Ily módon a tömegekkel való harc iszonyu megszállás leend, míg a harc harczmód egyszerű hájtó vadászattak nevezhető.

Ha mindezekhez még a füst nélküli löpor idegrázó hatását számíthatjuk: a jövő háború esélyeit csakugyan nem lehet előre megállapítani.

EGYVELEG.

* A napból minden másodpercében oly nagy meleg árad ki, melynek előállítására ugyanazon idő alatt 12 quadrillió tonna szén elégetésére volna szükség. Oly óriási mennyiség ez, melynek, kockában képzelve, egy oldala 21.000 földrajzi mérföld volna. A nap hata a földön minden percében 37 milliárd tonna (egy tonna=20 mássa) víztömeget gőzölget el.

* A ricinus fa, mely a tropikus vidéken nem 1 1/2—2 méter magas bokor, mint nálunk, hanem 12 méter magasságig emelkedő fa, rettegés tárgya az állatok előtt. Kecskék és lovak messziről kerülnek, még a más zöldegeket oly szenvedélyvel faló sásklák is. Sok helyen a ricinus fát azért ültetik, hogy a vakondoktól megszabaduljanak. A legtöbb állatra a ricinus mérge, vagy legalább kellemetlen szaga.

* A telkek értékének óriási emelkedésére nézve Chicagóban rendkívül érdekes példák vannak. A Wallstreeten egy Giles Williams nevű úgynök még

régebben vett egy telket 120 font sterlingért, hsz év múlva már 8000 font sterlingért adta el és mai értéke 3,600,000 font, azaz 36 millió arany forint.

* Pacsirta ember. «Richon Károly, pacsirta utánzó kertekben és ebéllő helyiségekben» czim alatt hirdeti magát Párisban egy ember, ki igen szépen tudja utánozni a pacsirtadalt és azért rendes foglalkozása, hogy nagy urak lakomáján bokrok vagy butoradarak mellé rejtözve a vendégeket madárdallal mulattatja. Télien a pacsirta ember rendesen Nizzában él, hogy hangját kimélje.

* Regényes esküvőt tartott egy amerikai házaspár a new-yorki kikötőben levő szabadság-szobor fejének bensejében, a hova mintegy 300 lánynya kellett lépeskökn felmenni.

* A struczmadár tenyésztése a Fokföldön nagyon kifejlett, jelenleg mintegy 200,000 darabot tenyésztenek itt s egy darab évenként majdnem száz forint tiszta hasznót hájt; a legutóbbi három évtized alatt a külföldre vitt dísztollak értéke 45 millió forint volt. A tollak kihúzása nyolcz hónapi időközökben történik, gyengébb állatoknál azonban nem húznak ki egyszerre többet 60 tollnál, hogy a bőrön veszélyes gyuladások ne történjenek. A gyakori szárazságok a tenyésztőknek nagy károkat okoznak.

* Értékes lepkegyűjtemény. A londoni Rothschild-ház feje Bécsben nemrég egy csinos lepkegyűjteményt vásárolt meg 50,000 forintot.

* A szedőknek igen nehéz munkájuk van Japánban. A japáni nyelvben ugyanis 47 betű van s ehhez járulnak még a kínai betűk, melyek száma mintegy 20,000 s még a közönséges használatban is legalább 4000 faj. A szedő tehát már a betűk kiválogatásánál is meg van akadva, ezenkívül nagyolyon részt még mindig csak kézi nyomdát használnak. Így a nyomdakban több ember is szükséges, így például a «Nisi Nisi Simbum» czimú nagyobb lap szerkesztésével és előállításával mintegy 150 ember foglalkozik általánosan.

A KORONÁZÁS EMLÉKÜNNEPÉI. — KIVILÁGÍTÁS SÉ TŰZMŰZÉS.

Hagy Gyula rajza.

A FÁKLYÁSMENET A LÁNCZHIDON ÁTVONULTÁBAN.

Cserna Károly rajza.

képi fölvetel, melyet ma közlünk, a bandérium egy részével mutatja e diadalkaput.

A bandérium a bevonulásnak oly látványa volt, minőt

A KORONÁZÁSI JUBILEUM.

Az elmúlt fényes napok külső díszéből már nincs meg semmi. A lobogókat leszedték, a diadalkapukat elbontották; az éljenző és lelkesedő tömeg visszatért rendes foglalkozásához. De megmaradt a nevezetes ünnepek mély bensősége, a komoly hangulat, s az emlékezés szívesen fordul vissza a megragadó, fényes képekhez, melyek egymást váltották föl a jubileum öt napja alatt.

A főváros — most már épen az ünnepélyek óta fő- és székváros — még soha sem öltött oly díszet, mint ezúttal.

Budapestnek nem sok alkalma van nagy ünnepélyekre. Hosszú idők múlnak el, mikor egy esemény igazi hullámvázba hozza, mikor ünnepelni akar, mikor a városok fényét, a lakosság lelkesedését ki akarja fejteni. Uralkodói székhelyeken gyakran ismétlődik ez. Az emberek, akár mint csak a társas élet formalitásait, — megszokják az ünnepek módját, bele ügyesednek, leleményesekké válnak; tudnak hatásosan díszíteni, mindent a maga helyén alkalmazni. Birják — hogy úgy mondjuk — az öltözködés titkát, mint a ki sokat forgolódik szalonokban. Gyorsan készen vannak, s mindenre alkalmas eszközt és mindenhez jó helyet találnak. Budapest lassabban, nehézkesebben megy az előkészület, egy csomó mindentféle bizottság ülészet hetekig, hosszú programokat csinál.

Csak a lelkes tömeg van igazán elemében, ha valódi érzése megszólal. Ezzel meg a rendőrség nem tud számot vetni. Korlátozza, szibbasztja intézkedéseivel. Most is nehézkesen mentek az előkészületek, elég ügyességet szerzett mesteremberek sincsenek. Mindig legkevesebb sikerülnek az ünnepélyek ama részei, melyek legtöbb pénzbe kerülnek. Sok a sablon, mely ismétlődik s átmelegedik egyik palota díszítésétől a másikra. A diadalkapuk sem voltak elég hatásosak. A nagy paloták közt eltörpültek, s mikor a paloták még a zászlódíszet is felöltötték magukra, az utcákon pedig néparadat hullámozott, a diadalkapuk mindössze igénytelen zsülipeknek látszottak, melyeket az áradat áttört, és hatalmába kerített.

E diadalkapuk csinosak voltak, de nagyobb mérettel hatottak volna igazán. Legtetszősebbnek mutatkozott a Teréz-köruton levő, keleti stílusban. Mindjárt az indóház előtt állt, s a mint ő felsége kiért a pályaudvarból, a diadalkaput e felirata tünt szemébe: «Áldd meg Isten a királyt»; aztán pedig Vörösmartyóból: «A legelső magyar ember a király, — Érte minden honfi karja készen áll.» Másik oldalán: «Lelje népe boldogságán örömet, — Hir, szerencse koszorúzza szent fejét.» Egyik képünk ezt a diadalkaput tünteti föl, épen abban a pillanatban, mikor a király hintaja elvonul alatta. A másik diadalkaput az Andrásy-útnak a vácsi-körút felé eső torkolatában emelkedett és gazdag zászló-díszszel volt ellátva. Erre az 1867-iki trónbeszéd befejező szavait írták rá: «Boldog fejedelme csak boldog hazának lehet.» A fény-

csak saját nemzeti öltözetével bíró nép képes felmutatni. Fény és pompa kifejtésére a keleti népek viselete nagyon alkalmas, de a magyaré egyszerűsége dalt, s mindig lovagi. A festőit pedig főuraink még pazar fényvel is emelték. A középkor szingardág képe volt az, melyben minden alak, minden lovas külön érvényesült, a maga díszében, leventés mentéjében, kacagányában, arany és ezüst ékszerével, a ló felszerelésével, a csatlósok kiegészítő segédletével! Képeink nem egy részletet adtak már a lovas bandériumnak, s most is egy pár újabb csoportot vettünk föl illusztrációink közé.

Ugron Gábor képviselőt külön kép is feltünteti, két csatlósával. Stilszerű öltözetében mindenki emlékeztetében egyszerre feltűntek az erdélyi fejedelmek idejéből látott képek. A lovat kék aranyhímzésű zsábrák takarta, aranyhímzéssel, Magyarország czimerével, a lószerszám is kék, arannyal ékítve. Az atilla buzavirágkék, a nadrág piros, a csizma sötét bőrszín, s a kucmán kercesnyitoll. Az öltözetek még a türkiz ékszer egészítette ki, a megjelenést pedig a kézben tartott buzogány is emelte leventei színében. A csatlósok a régi székek huszárok mintájára voltak öltöztetve, 1704-ből való régi rajz után. Ezek öltözetében is a kék szín uralkodott: sötétkék kanca-mente, világoskék újjas mellény, aransárga salavárvál; világoskék nadrág, aransárga cipők, sötétkék és aranyos kihajtással, arany zsinórozás és aranyos öv; sötétkék kalpag aransárga zacskóval; a haj üstökbe sodorva és gyöngyfűzérbe fonva. A gyulafehérvári és kolozsvári udvar sok ehhez hasonló képet látott.

A nagy ünnephez még a Duna is díszbe öltözött, a mihez egyébiránt a hajók, a kikötők nagyon értenek, mikor felhúzzák a sok mindenféle színű zászlót, s azok ott röpkednek, mint valami szép rendbe fűzött szárnyak. A víz tükre csupa nemzeti színt vert vissza a partokról és a hajókról. A dunai monitorok, ezek a kis páncélos szörnnyetegek, a lánczid alatt, a királyi palota előtt (épen a Duna e részéről készített rajz is van lapunkban) vetettek horgonyt, a folyam közepén, onnan ágyúztak, visszafellegelve a Gellérthegynek, melynek immár csak az ilyen ünnepélyekkor van még szerepe, s nem kis gondot is ad, hogy ha czitadelláját lebontják, honnan lehet olyan hatásos ágyúzást vinni végbe parádék idején.

A kivilágításnak is az eddigiektől eltérő sok különossége volt. A villamot nálunk először használták ekkor általános illuminációra. De e hatalmas vetélytársal a gáz is fölvette a harcot. A középületeken, tereken a villam és gáz küzdött egymással, még pedig ragyogón. Nem volt elég az utcák, egyes épületek és ablakok kivilágítása, hanem a villamos fényt még nagy reflektorokból is szórták a városra: a Gellérthegyről, a budai Mátyás-templom még csak félig fölemelt tornyáról (mint egyik képünkön is látszik), a budai Ganz-gyárból, a hol e ragyogó portékát olyan régen tudják már készí-

teni s alkalmazni, és az akadémia palotájáról. A mozgatható reflektorok majd ide, majd oda árasztották a fénykéveket és a városnak mindig más és más pontját világitották meg. Nagy, fehér sugarai, mint valami üstökösök, a környékre is messze ellátszottak. A tűzijáték alatt is mindig ott fényelt ez az ezüst fény a levegőben, s a lánczidről, a Dunáról és a Gellérthegyről fől-szálló rakéták színes csillagait és sziporkáit segített még színesebbé tenni.

Négyünnepek nélkül nem mulhattak el a jubiláris napok, az alsóbb néposztályt is megilleti az ingyenes multság. A pesti részen a városligetben, a budai részen pedig a Vermezőn és városmajorban mulatott a nép, s jobban is mulatható volna, ha az eső meg nem erod, de ez sem tudta szétkergetni a nagy tömeget, mely összegyűlt a zenét hallgatni, czirkuszt nézni, mindenféle bolondos versenyt látni. A fővárosi pékek és hentesek gondoskodtak, hogy sós kiflit, zsemlet, kolbászt és virsliet is kapjon a nép. Koronázási ünnepek az ökörsütés sem maradhat el. A Vermezőn három kövér ökröt húztak nyársra (ha ugyan az árbocezfát nyársnak lehet mondani) s pirították a maglyánál. Persze jó angolosan maradt véres beafsteak lett belőle. Darabokra szelve dobálták a meszaros legények a tömeg közé. Borban sem volt hiány. Hat hordót ütöttek csapra. A hordókat magas emelvényre helyezték, s lépcsőkon, korlátok közt lehetett oda jutni. Bizony nem elég erős korlátok voltak, kivált a baka népség számára. A mulatozás el-tartott estig, szép, csendes eső mellett.

Az ünnepélyek sorozatát a fáklýásmenet és szerenád fejezte be június 10-én este, közvetlen a király elutazása előtt. A fáklýásmenetnek még június 6-án kellett volna megtörténni, a nemzeti színház díszelőadása után, de a szakadó esőben meg nem tarthaták. Most már kiderült. A fáklýásmenet rendező bizottságának elnöke Emich Gusztáv volt, s a fáklýavitelre városi és egyéb tisztviselők, polgárok, egyetemi ifjak vállalkoztak. A városház-teren és az esku-teren gyülekeztek, s még nem sötétült be, mikor a jófajta vjaszfáklýákat meggyújtották. Azért siettek, mert ő felsége már 10 órakor elutazandó volt. A menet elején és végén egy-egy katonai zenekar játszott. Nyolcz órakor indult Budára, a Dunaparton, a korzón vége az utat a lánczidnak. Egyenes vonalban mozgott, hömpölygött a háromezer égi fáklýa, mint valami óriás tűz-kigyó. A merre ment, sűrűn álltak a tömegek. Fent a várbán is el volt leve az útvonalban minden hely. A látvány, mikor a fáklýások a hidat ellepték, megragadó volt. A budai dalárda, megerősítve számos közreműködővel, csatlakozott a menethez. A király a fáklýásmenetet a palota dunai részéről nézte először, aztán a főhercegekkel és gr. Szapáry miniszterelnökkel megjelent a bejárati oldalon levő erkélyen s végig hallgatta a dalárda előadását, melyet Selley Gyula karnagy vezetett. Minden dalt hosszan zúg «éljen a király» kísért. A király egyik adju-tánsával felhívatta Ráth Károly főpolgármestert, Gerlóczy Károly h. polgármestert és Emich Gusztávot, a dalárda részéről pedig Országh Sándor elnököt, Rózsavölgyi Gyula tanács-

nokot, Jahl Nándort és Selley Gyula karmestert. A király a szoba közepéig elébe ment az uraknak és látható örömmel s meglepedettséggel mondá: «Igen köszönöm önöknek a főváros ragaszkodásának ez újabb szép nyilvánulását. Igen szép volt a fáklýásmenet, s nagyon sikerültek a dalárda előadásai is.» Erre Ráth Károly főpolgármester bemutatva Ország Sándort, a kitől a király a dalárdáról kérdezősködött, majd Selley karnagy előtt fejezte ki meglepedését. A király ezután még Gerlóczy Károly polgármesterrel beszélt, annak megköszönve a főváros figyelmét, végül ezeket mondta mindnyájuknak:

«Soha sem fogom elfeledni e szép napokat, melyeket itt a fővárosban töltöttem. Vigyék ezt hírül az egész polgárságnak s adják át köszönetemet a fáklýásmenet valamennyi résztvevőjének.»

Ezzel a rendező bizottság és a dalárda tagjai megbájtatták magukat s eltávoztak, a fáklýások is elvonultak folytonos éljenzés közt s adott jelre kioltották a szövetnekeket. Ő felsége pedig 10 órákor már az indóházban volt és elutazott.

A DUNAI MONITOROK.

A koronázási jubileum ünnepélyei alatt három monitor horgonyozott a Dunán Budapestnél. Ezek közül a *Marost* és *Lajthát* már néhány év óta ismerjük, míg a harmadik és legnagyobb: a *Körös*, ez alkalommal jelent meg legelőször a Dunán, mióta az úpesti hajógyárból kikerült. Az ember alig hinné, hogy ezen, a víz tükreblől csak néhány lányira kiálló, keskeny hajó ágyúval két, legfeljebb három óra alatt romba lehetne lőni Budapestet, a nélküli, hogy a mozgékony monitor akár parti ütegekkel, akár pedig száglódozó társasággal féken tarthatnák.

A *Körös* két 16 centiméteres Armstrong-szerkezetű hátultöltő ágyújának torka alig látszik ki a forgó toronyból, midőn ürlővegeit, dinamittal töltött gránátjait, vagy kúp alakú acél lövegeit iszonyú gyorsasággal bármely irányban kiszórja.

Harczban a fedélzetén semmi sem marad, mint az acél lemezekkel bevont kormánykerék-állás, s a forgó torony. Ennek acél lemezei a parti ütegeknek teljesen ellentállnak.

Háború esetére a dunai monitorok leginkább az Alsó-Duna védelmére, esetleg a partok mentében elvonuló ellenség menetelének megakadályozására lesznek felhasználhatók, s így a seregnek nagy előnyére szolgálnak.

Páris ostroma alatt a német sereg nagyon fennakadt volna, ha a Szaján hasonló monitorok védelmezheték volna a partokat. Azóta a hatalmasságok nagyobb folyóikon vértezett monitorokat tartanak, mi által a parti védművek szükséges volta teljesen elenyészik. A *Körös* egymaga féken tarthatná Belgrádot, a mennyiben nemcsak ennek ezitadelláját, hanem a várost is elpusztíthatná egy óra alatt.

A berlini szerződés megkötésekor Oroszország minden áron azt akarta keresztülvinni, hogy Ausztria-Magyarország a Dunán hadihajókat ne tarthasson.

Nevezetesen *Svaloff* gróf azt vitatta, hogy Pétervárad és a zimonyi erődített hidfő teljesen biztosítják Ausztria-Magyarországot valamely támadás ellen, mely esetleg a szerb határ felől fenyegetné, mire Andrássy Gyula gróf azt felelte, hogy, míg az orosz hadihajóknak a szulinai torkolatoknál való tartózkodás megengedtetik, addig Ausztria-Magyarország szintén fog ágyúszázadokat tartani a Dunán.

A *Gagarin* herceg-féle, nem régen feloszlott dunai hajózási vállalat, mely tulajdonképen az orosz *dunai hajóhad* zöme volt, a mi monitoraink ellensúlyozására alakult. Oroszország ezentúl valószínűleg más úton fog Belgrád alá vértés monitorokat tolni, s hire jár, hogy egy orosz hajógyári részvénytársaság Szerbia számára néhány monitort épít.

Csapatzállítások alkalmával a dunai monitorok megbecsülhetetlen szolgálatot tehetnek, a mennyiben a partok mentében mozgó csapatokat, valamint a szállító hajókat mindenféle meglepetésektől menten tarthatják.

A dunai monitorok hajóhadí tisztek vezény-

A DUNAPART Ő FELSÉGE BEVONULÁSÁKOR,
JUNIUS 6-ÁN.

lete alatt állnak; a legénység ismétlő fegyverekkel van ellátva s a hajóhadí gyalogság kereteiből vétetik oda. A *Körös* teljesen felszerelve egy millióba került s a legjobb angol ágyúszázadok mintájára az osztrák Lloyd hajóépítési mérnökeinek tervezete szerint készült. Menetgyorsasága a legújabb szerkezetű gőzösök mozgékonyaságával vetekedik, bronz ágyú a bécsi arzenálban készülték.

A Vaskapu szikláinak eltávolítása után még egy monitorra lesz szükség, és ez szintén a magyar leszámitoló- és váltóbank (Schoenichen-Hartmann-féle) úpesti hajógyárában készül. A koronázási jubileum alkalmával Budapestben levő báro Sterneck tengernagy az épülő félen levő negyedik monitor, melynek neve *Szamos* leendő megtekintette, és a hajónak a haditudományok legújabb vívmányai szerint tervezett kivitele felől meglepedését nyilvánította. A *Szamos* még sokkal nagyobb méretű ágyúkkal lesz ellátva mint a *Körös*, és mint az utóbbi, szintén két Gattling-féle forgó ágyút kap fődélzetére.

Az itt fölemlített négy monitor az Alsó-Duna vidékét minden meglepetés ellen megvédheti. Ezen intézkedésekről azt mondják, hogy ő felsége kívánatára történtek, még pedig leginkább az elhunyt trónörökös által a helyszínen tett észlelések s katonai szempontból teljesített megfigyelések alapján.

ACHURCH JANET.

Az «éjszak Shakespeareja», a mint Ibsen tisztelői nevezni szokták, csaknem minden művelt országban nevelt már egyes híres színészeket, kik az ő sajtóságos név értelmű, de olykor valóban bizarr színpadi alakjait művészileg igyekeznek megtestesíteni. A hazánkban nemrég oly nagy hatással szerepelt Duse Eleonora egyik főszerepe is Nóra volt, Ibsen egyik genialis alkotása. Az angol művészek között hasonlóképpen van ennek a híres szerepnek egy kiváló alakítója, Achurch Janet színésznő, ki már három évvel ezelőtt nagy nevet szerzett magának Nóra alakításával s egyúttal ismertté tette Ibsen nevét az angol nagy közönség előtt is. Achurch azóta csaknem folytonosan Ibsen főbb szerepeit adja elő állandó tetszés között s egy ily jelenetben a londoni Avenue-színházban használt jelmezben mutatja be őt képünk, a mint a tarantella táncot járja. Ibsen nehéz alakításai különben a színészeket rendkívül igénybe veszik, s Achurch most annyira elgyengült, hogy élete is veszélyben forog s hosszabb pihenésre van szüksége.

A ROMÁN TRÓNÖRÖKÖS HÁZASSÁGA.

Kétségtelenül élénken emlékeznek még olvasóink arra a regényes eljegyzési hírre, mely a román trónörököséről s egy bojár leányról szólt, s a mult évben oly nagy feltűnést keltett, s melyben Erzsébet, a «Carmen Sylva» írói név alatt ismert román királynő oly kiváló szerepet játszott. A közvéleményt akkor sokáig foglalkoztatták az eljegyzés hírei és sokan hitték, hogy a diplomaták beavatkozása daczára Vacarescu Helén a trónörökös neje lesz. Az oly zajjal szétégett eljegyzésnek azonban most már teljesen vége. Ferdinánd herceg, a román trónörökös, újabb völegényi szerepet vállalt, mert eljegyezte Má-

Háry Gyula rajza.

ria Alexandrina Viktória edinburghi hercegnőt, az angol királynő unokáját, s mivel ezt az eljegyzést az irányadó körök általános örömmel fogadják, kétségtelen, hogy a házasság is megtörténik.

Az eljegyzésnek nagy politikai jelentősége van. Románia, melyet az egykori Moldva és Oláhország török tartományokból önállóságuk visszanyerése után Kuza fejedelem alig 30 évvel ezelőtt alapított, 1866 óta tudvalevőleg Hohenzollern-Sigmaringeni Károly fejedelem, majd (1881) király vezetés alatt áll, ki gyermektelen maradt. Az új országban még épen nem szilárdultak meg a politikai viszonyok s különösen sokszoros zavargásokat idéz elő az a jelentékeny nagyságú párt, mely Románia jövő nagyságát az oroszok segítségével szeretné megalapítani, oly módon, hogy többek közt Magyarország erdélyi részeit bekebelezné. Károly király nagy ovatossággal és tagadhatlan ügyességgel vezeti

ACHURCH JANET, TARANTELLÁT JÁRVA.

MÁRIA EDINBURGHI HERCEGNŐ, FERDINÁND ROMÁN
TRÓNÖRÖKÖS MENYASSZONYA.

a rakoncátlan új ország ügyeit, s valószínű, hogy az ő életében sikerül is a békés helyzetet fentartani, de a trónörökösödési viszály az ország fenmaradására nézve is veszélyes lehet. A gyermektelen király azért már korán gondoskodott törvényes utódról. Testvére, Hohenzollern-Sigmaringen Lipót herceg s ennek idősebb fia, Vilmos herceg, nem akarván a még nem nagyon szilárd trónra reflektálni, a fiatalabb herceget, Ferdinándot választotta utódjának s mihelyt ez a német egyetemeken tanulmányait elvégezte, magához vette, hogy a román nyelvet és társadalmi viszonyokat alaposan megismerje.

A völegény 1865 augusztus 24-én született s így még fiatal ember, bár menyasszonya tíz évvel ifjabb, 1875 október 29-én született. Igen nevezetes dolog, hogy a menyasszony anyja, az edinburghi hercegné, III. Sándor orosz császár nővére; s így a romániai orosz-párt is megnyugvással, sőt valóóság rokonszenvvel fogadta a házasság híreit, mely által Románia egykori királya nemcsak a hatalmas angol udvarral, de a Romániában oly annyira kegyelt orosz udvarral is közel rokonságba jut. Nem lehetetlen, hogy ez a magas rokonság nekünk is hasznunkra lesz az által, hogy a forrongó szomszédságban a békés hangulatot komolyabb irány elő fogja mozdítani.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Sebesi Jób. Költemények. Kolozsvárt 1892. Sebesi Jób már régebben, mint a székely népdalok és balladák buzgó gyűjtője, nem csekély érdemet szerzett magának a magyar irodalomban. Kötetén meglátszik a népköltészet termékeivel való beható és szeretetteljes foglalkozás, ellette a népdalok hangját és formáját s legtöbb verse ezeken és ezekben szólal meg. Csakhogy Sebesi Jób a népdaloknak inkább csak a külsőségét leste el, a népdalok lélkét, a népi naiv költészet szellemét nem igen tudja megszólaltatni.

Kötetének első részét «Otthon» cím alatt családias költemények képezik; négy kis verset szentel anyja emlékének; ezek a legjobbak. Az asszonyhoz (feleségéhez) 18 kis verset írt, ezek között is vannak csinosak, de vannak izetlenek is, mint például az utolsó, mely pathetikusan kezdődve, elmondja, hogy nem szépségéért szereti hitvesét, s így végződik:

«Ha himlőhely kaczerkődnék
Rózsás arcodról velem; —
En akkor is szeretnék,
Mindörökké—végtelen!»

A családias verseket ki leányához, Évához írt tizenkét apró vers fejezi be. A legtöbb az Éva névvel s az ehhez kötött reminiscenciákkal évődik, nem sok szellemmel s kevés gyöngédséggel, de azért ezek között is akad, melyet az igazi költői ihlet sugalt, például az, melyet alább bemutatunk.

A *vegyes költeményeknek*, legalább terjedelmre, nagy részét ballada- vagy románc-féle versek teszik, a minő a Szűz Szent Margit, Serédyné, Forgách Éva, Tanulóság ének, Kornis Kata, Bánffy Dénes. Nem valami sokat érnek; hiányzik belőlük a cselekvény költői alakítása; legjobb az «Ezred fia» című, mely bár kissé emlékeztet is Berangerra, egészen sikerült költemény. A *Történetek* (szintén egy külön ciklus a kötetben) értéktelen apróságok, a humor és komikum helyét az izetlenség foglalja el. Például a *Nagyvagyás* címűben elmondja, hogy volt egy gazdag kefekötő, hírre, dicsőzögre vágott, fájt neki, hogy az órással a polgármester is kezét fog, sőt a képviselő is «tegeződik», felespott órásnak, de a pénze elfogyott s most dühöng, mint Ariosto Orlando Furiosoja. Ez csak egy a sok közül, de a többi is, csekély kivétellel, egy húrton pendül vele. A kis kötetet dalok zárják be; jobbak a történeteknél, de erősebb költői tehetség ezekben sem nyilatkozik.

Mutatványul itt közöljük a fentebb említett kis verset:

Eva.

Eljött a doktor bácsi egyszer,
Megkarcolá két kis karát —
És beteg lett a baba tőle,
És sirt egy hosszú héten át.

Beoltá, a mint ő beszélte,
Hogy a himlő ne szállja meg,
S ha éri is, picinyke arczát,
Ne szántsa, ne rútsa meg.

Hát oltsd be doktor, a szívet is,
Miként beoltád a kezét,
Hogy gond, nyomor és sors csapása
Ne rontsa meg szívet, esztét!

S redőbke gyúl a doktor arca,
Már nem nevet, mint azelőtt;
E négy rövid szóval fizet ki:
Tanítsd meg imádkozni őt!

Petőfi összes műveinek új kiadása. Petőfi összes költeményei első végleges, teljes kiadásának 10—17. füzete most bocsátotta közre az Athenaeum könyvkiadóhivatala. A 11-ik füzettel az első kötet és elbeszélő költemények véget érnek és megkezdődnek a kisebb költemények. Fél van véve Petőfi minden eddig ismert költeménye, az újabb kinymozott

változtatások is, s Havas Adolf tanár rendező sajtó alá, minden kötet végén irodalomtörténeti és kritikai jegyzetekkel. A diszes kiállítású füzetekből egynek ára 30 kr. Az Athenaeum-társaság egyszersmind elhatározta, hogy kiadja az első költő összes műveit, prózáit, leveleit. Erről az első kötet borítékán következő értesítést tesz közzé:

Ezen régóta hiába várt össziadást az Athenaeum-társulat, azon kötelezettségének tudatában, melyek reá, mint Petőfi költeményeinek tulajdonosára a nagy közönséggel és az irodalommal szemben hárultak, ime — nem csekély anyagi áldozatok árán — lehetőségessé tette. Nagy költőink mindegyikének műveit összegyűjtették és kiadták már teljesen; csak épen Petőfi összes munkáinak egy kiadásba való összeolvasztása maradt eddig pusztá kívánság. A «*Vegyes művek*» 1863-ban megjelent kiadása ugyanis magában véve sem mondható teljesnek, minthogy a cenzura befolyása alatt készült és ennek következtében igen sok érdekes részlet és adalék elmaradt belőle. Most ezen «*Vegyes művek*» kiadásának jogát megszerzvé az Athenaeum, gondoskodni fog azoknak, valamint az elszórtá megjelent munkáknak és az irodalmi becst leleveleknek teljes kritikai kiadásáról, az eredeti kéziratok és kiadások nyomán, úgy, hogy az «*Összes Költemények*» ezen kiadása után a «*Vegyes művek és levelek*» is megjelenjen három nagy 8-réti kötetben; ezzel tehát Petőfi összes műve végre napvilágot fognak látni. A «*Vegyes művek és levelek*» kiadása még ezen ősz folyamán megindul s ép úgy mint az «*Összes Költemények*», füzetekben, valamint egyes kötetekben külön is kapható lesz.

A **Budapesti Szemle** juniusi kötetének tartalma a következő: «Az Iszlám világi fejlődésének korszakai», *Goldziher* Ignácztól; «A Gróf Széchenyi Istvánhoz intézett levelekről», *Zichy* Antaltól; «A gyűltekezési és egyesületi jogról» (első közlés) *Vadnay* Andortól; «A háromszögű kalap», *Alarcon* spanyol beszélyének fordítása; «Egy író emlékkönyvébe», költemény *Lévay* Józseftől; Heine-től; «A walkűrök», *Vargha* Gyula fordításában; «A vasuti személydij-szabás reformja» (második közlés) *Heltai* Ferencztől; «Statistika és logika» *Pisztory* Mórtól. Az «Értesítő»-ben következő könyvek ismertetései vannak: *Heller* Ágosttól «A physika története», Makai Emil könyve «A zsidó költők», *León* Walras francia

FERDINÁND ROMÁN TRÓNÖRÖKÖS, MINT A VADÁSZ-EZRED KAPITÁNYA.

műve a „politikai gazdaságról” és Schrader német műve Hehn Viktor életéről és műveiről. Végül Ráth Zoltán nyílt levele azokról a kifogásokról, melyeket Pólya Jakab írt a földbirtokosoktól hitelszükségletéről írt dolgozatára. A „Budapesti Szemle” előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 forint.

Útmutatás ruhaszabásinták készítésére és rajzolására, férfi és női szabók számára készítette Z. S. Négy magyarországi ábrával és egy mérték-táblával. Megjelent Budapesten Grill Károly könyvkereskedésében s ára 60 kr.

Arczisme, írta Szentpáli Janka. Második kötet. Az első pár hó előtt hagyta el a sajtót, s a második kötet, főleg az első kötetben közölt általános elvek gyakorlati alkalmazásait mutatja be sok példában, részletezve. Negyvenöt képtáblán hazai és külföldi jeles arczsképeket láthatók s a könyv szerzője az arcvonásokból olvassa le az illetők jellemét. Érdekesek az élkők közül a Jászai Mari asszony, Bischoff Dávidné, gr. Keglevich István, gr. Zichy Géza, Zichy Mihály, Gyulai Pál, gróf Apponyi Albert, stb. arcáról leolvasható jelek, mint az illetők kiválóságának bizonyosságai. A szerző maga sem hiszi, hogy az arcvonásokból kizárólag el lehessen találni az illető jellemét, de a jó arcvonás, kevés kivétellel, mindig elég találó ítéletet mondhat idegen arc után is. A kötet ára 2 frt, a kettő együtt 4 frt. Kapható Pfeifer Ferdinánd bizományában.

„Az osztrák-magyar monarchia írásban és képen” című nagy néprajzi vállalatnak megjelent a 157. füzet. Ez Magyarország III. kötetének 8. füzeté, melyben közművelődési intézeteink közül a Magyar Nemzeti Múzeumot Pulszky Ferenc ismerteti; a vállalat természetesen csak a fő dolgokat érintőleg szólhat itt a szerző, de így általánosságban is világos és egységes képet nyújt. — Az ezt követő cikkekben a M. tud. Akadémia ismertetését adja Váczy János, szorgalmas fiatal írónk. Visszapillantást vezet Akadémia állítása ügyében fölmerült tervek és törekvések múltjára egészen Mátyás koráig menőleg; aztán pedig a végre létesült Akadémia múltját, fejlődését és jelenét vizsgálja tömör, de világos vonásokkal, melyekből a külföldi olvasó közönség is nyilván fogja láthatni, mily nagy és fontos szerepet tölt be Akadémiánk nemzetünk művelődésének fejlesztésében és terjesztésében. — E két rövidebb dolgozat után egy nagyobb tanulmány indul meg e füzeten ugyancsak Váczy János tollából, tárgyalván a magyar irodalom történeti fejlődését. Kiemelendő ez úttal magának a nagy vállalatnak az a kiváló érdeme, hogy ebben a munkában jelent meg már

előbb Magyarországnak első képes története, most pedig ugyancsak itt indul meg a Magyar irodalomnak első képes története, melyhez a képeket épen oly gondal válogatja meg és állítatja elő a szerkesztő bizottság, mint Magyarország történeténél, hogy tudniillik a képek nemcsak alkalmi, hanem egyszersmind történeti értékek is. A jelen füzetet tizenegy szép rajz díszíti, melyeket Cserna Károly, Háy Gyula és Kinnach László festőművészeink szolgáltattak. A magyar kir. állományomda kiadásában s Révai testvérek bizományában megjelent füzet ára 30 kr.

Damár Margit című eredeti regény jelent meg a Singer és Wolfner-féle Egyetemes regénytár legutóbbi kötetében Kövér Imádtól, kitől eddig a lapok több elbeszélést és rajzot közöltek. Regényének hősnője, Damár Margit, ünnepezt színesnő, ki aztán egy gróf felesége lesz. Férje azonban egy más nő hatalmába kerül, Margit ismét visszakerül a szinpadra, s férje újra belé szeret, most már mélyebben. Kövér Ilma regényéhez Jókai írt ajánló bevezetést, s nagy dicsőretekkel hívja föl a közönség figyelmét az írónőre. A könyv ára, piros vászon kötésben 50 kr.

Miként övünk gyermekeink életét és egészségét? írta dr. Brücke Ernő, az élettan volt tanára a bécsi egyetemen, fordította dr. Faragó Gyula, a magyar államvasutak gyermekorvosi tanácsadója. E munka nem orvosok, hanem általában a nagy közönség számára készült s kiterjed a gyermek gondozásának minden körülményére. Tapasztalatok,

orvosi megfigyelések vannak benne összegyűjtve, tanácsokkal, intésekkel. Több előítélet ellen is sikra száll. Apólas, táplálás, egyes testrészek gondozása, edzés, öltöztetés, lakás, ragadó és vészes betegségek, mind részletesen tárgyalják. A fordító, ki maga is jól ismert gyermekorvos, s több szakmunkát írt gyermekokról, világos, érthető nyelven fordította le dr. Brücke jeles művét, melynek jó hasznát lehet venni. Légrády-testvérek adták ki s ára 2 frt.

Koronázási emlékkönyvet szerkesztettek Kovács Dénes és dr. Sziklay János, és számos illusztrációval jelent meg. Legtöbb közleménye az 1867-iki koronázás eseményeit és emlékeit eleveníti föl. Első közleménye Jókai leírása az 1867-iki koronázásról, mely először az „O. M. Monarchia írásban és képen” vállalatban jelent meg; Falk Miksa a koronázás közjogi jelentőségéről ír érdekes tanulmányt, Czobor Béla a koronázási jelvényeket ismerteti. Marczali Henrik a koronázás történeti előzményeit mondja el. Föl van jegyezve a koronázási bandériumban részt vettek névsora is. Rákosi Jenő is koronázási emléket írt, Kovács Dénes a Mátyás temelést ismerteti, a hol a koronázás történet. Vadnai Károlytól emlékezés olvasható a forradalom utáni időkből. „Egy nagy hódítás története” cím alatt. Koltai Virgil a loyális magyar költészettel foglalkozik. A füzet illusztrációi is mind a koroná-

ban még hasznosabb, még szükségesebb, mint eddig volt. Ugyanis belevették az 1806-iki népszámlálás adatait, és pedig megyék, járáások és községek szerint. Ez körülbelül ezer nyomtatott oldalra növelte a mű terjedelmét. Az általános résznek a nagyfontosságú szakaszán kívül megvan a műben az egyházi kormányzat, a törvénykezési, hadügyi és csendőrségi, pénzügyi, ipari, kereskedelmi és közlekedési, földmívelésügyi, belügyi és közegészségügyi beosztás. A betűrendes helységnevtári rész a postatakarékpénztárak, telefonállomások és utolsó telegráfállomások megjelölésével bevált. A kötet 1895 oldal s vászonba kötve 7 frt. A jeles műhöz még Keleti Károly írta az előszót.

Bertha Sándor egy eredeti cikket közli az Adam asszony által szerkesztett „La Nouvelle Revue” című párisi szemle májusi füzeté. A cikk címe: „A görög zselés wagnerizmusról” s benne Bertha a legnagyobb elszántsággal — Adam-né mosolyogva „magyar elszántságnak” nevezi — támadja meg a manapság divatos zenéirányt, melyet a jóízűléssel ötférféretlennek mond. Mint a „Budapesti Szemle”-ben közölt cikkeiben, itt is azt hangoztatja Bertha, hogy a művészetek csak történelmi alapon fejlődhetnek, s e részben példa győrtén a magyar irodalom hozza fel, mely jelen színvonalára három nemzedék logikus és fokozatos munkája után jutott. A cikk feltűnést okozott a francia főváros zenészi köreiben.

Az „Ember tragédiája” Bécsben. A hamburgi városi színház Madách drámai művét nagy hatással mutatta be a német közönségnek, s e hó 18-ikán bemutatja Bécsben is a színészeti kiállítás színházában. A készülő előadásról a „Neue freie Presse” ezeket írja:

Ezt a nagyszerű munkát Dóczy Lajos fordította, Buchholz R. dolgozta át s jeleneteket a német színpad számára, melodramatikus zenéjét pedig Erkel és Sichel szerelték. Ebben a nagy vállalkozásban első sorban Esterházy Miklós gróf vett részt, az ő patronátusa alatt tartják meg az előadást, melynek rendezői Pollini B. és Sauner F. igazgatók. A hamburgi városi színház személyzete s főképpen Barsesen kisasszony mint Eva, Otte mint Adam és Mylius mint Luczifer fognak közreműködni benne. A fantasztikus költemény tizenegy képből áll. Az új diszletek Kautsky és társa műtermében készültek. A jelmezek is újonnan készültek, Zichy Mihály és Blaskovits F. rajzai után.

Magyar színészet Ó-Budán. A főváros legátalábbi részén, Ó-Budán is magyar színház van e hó 16-ika óta. A most alakult magyar színpártoló egyesület támogatásával Károlyi színigazgató jól rendezett színházban tartja előadásait. Az első előadás Kólcsey himnuszával kezdődött, aztán színe került a „Tündérlak Magyar-honban”, melyben Pajor Emilia mellett Megyeri, Gerőfiné, Szabó Bandi, Károlyi, Szatmári, Nyitrai arattak tetszést. Megelőzőleg Palágyi Lajos prólogját szavalt el Aitner Ilka, a társulat drámai primadonnája.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 13-iki ülésén Pulszky Ferenc elnök, s történelmi két felolvasás volt napirenden.

Szilágyi Sándor az 1671—72-iki erdélyi mozgalmas országgyűlést ismertette. Az erdélyi alkotmány egyik sarkalatos törvénye volt a tanácsurak, vagy mint ma nevezik őket: miniszterek, felsőlétsége. Ha nem is gyakran, de mégis alkalmazták, különösen 1671 óta. Ha a rendek nem voltak a politikai viszonyokkal megegyező, a rossz tanácsot adó tanácsurat a fejedelmi feltételek megsértése címen perbe vonták. A hetvenes években pedig nagyon rosszak voltak a politikai viszonyok. Magyarországi alkotmányt alkotmányt s rettentően garizdálkodtak a „császári fergek” az erdélyi határszéleken. A határszéli török pasák nagy darab területekre formáltak igényt. 1671-ben egy császár jött a fejedelmi udvarba, negyvenkilenc falu kiadását kérve, majd a legszemtelenebb hangon követelte ezt a kapucsi passis. Erdélynek az a süllyedése, hogy egy alsórangú török tisztviselő úgy beszélhet a fejedelemmel, felháborította a rendeket a tanácsurak ellen, a kiknek perbefogását követelik. Eleinte nyolczról hét szó, ám a fejedelemszóny közbejárására csak kettő ellen indult meg az eljárás, a kik közül csak az egyiket

mentették fel. — Ezután Pauer Imre olvasta fel a távollevő Thaly Kálmánnak „Az 1706-iki béketárgyalások félbeszakadásáról” a legapróbb részleteig szépen megírt értekezését. Mindkétfelolvasást éljenzéssel fogadták.

A Kisfaludy-társaság június 15-ikén tartotta a szünet előtti utolsó ülését, Gyulai Pál elnökölte alatt.

Legelőnök Beöthy Zsolt olvasta föl „A poétika útja és célja” című értekezését. A jeles szerző legközelebb közrebocsátandó költeszámításának első fejezetét mutatta be, melyben filozófiai álláspontokról foglalkozik a költészettel. — Utána Vargha Gyula olvasta fel Szász Béla r. tagnak „Egy özevgyhez” című költeményét, majd Tennyson „Rispah” című költői beszélyét mutatta be Hegedűs István (vendég) egyetemi tanár fordításában. A nagyszámú hallgatóság tetszés kísérte a felolvasásokat.

Az erdélyi irodalmi társaság jun. 12-ikén, vasárnap, tartotta évi közgyűlését Kolozsvárt a kereskedelmi akadémia dísztermében, Szász Gerő alelnök vezetésével.

Gr. Kun Géza elnök megnyitó beszédét Felméry Lajos olvasta föl, az évi jelentést pedig Ferenczi Zoltán titkár adta elő, felsorolván az egylet czéljának elérésére, az irodalom iránti érdeklődés terjesztésére tett lépéseket. Anyagi akadályok miatt a társaság működése egyelőre felolvasó ülésekre szorítkozik. A lefolyt évben kilenc felolvasó ülést tartottak, melyeken 32 felolvasó adott elő 57 eredeti (köztük 40 költeményt) és 1 fordított művet. Választottak hat új rendes tagot, Éjszaky Károlyt és Kövály Lászlót megtették tiszttagoknak s az utóbbi 50 frttal belépett az alapító tagok közé is. A tetszéssel fogadott jelentést a felolvasások követték. Ferenczi Zoltán olvasta fel Csernátomi Gyula kimerítő emlékbeszédét P. Szathmári Károlyról; Szász Gerő három költeményt adott elő, majd felolvasa Gyarmathy Zsigmondné beszélyét, melyet a közgyűlésre írt. Elnökké újra gr. Kun Gézát, alelnökké Szász Gerőt és Felméry Lajost, titkárrá Ferenczi Zoltánt, másodtitkárrá Malonyay Deszót, pénztárnokká Hóly Bélát választották. A társaság tagjai végül lakomára gyűltek össze a „Hungária”-szállóban.

A hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat dévői közgyűlése gr. Kun Géza nagyobb beszéddel nyílt meg, melyben a társulat és egyesek munkásságáról emlékezett meg. Felolvasásokat Solyom-Fekete Ferenc és Téglyas Gábor tartottak.

Az E. M. K. E. vagyona immár meghaladta az egy millió frtot. A népszínház előadása a derék egylet javára ezer frtot jövedelmezett. A herceggprímás is ezer forintot, Wahrmann Mór 2000 frtot adott a budapesti közgyűlés alkalmából.

Országos honvédegyülés. A régi honvéd-egyletek országos közgyűlése e hó 14-ikén ment végbe. Tisza László elnök e 41 egylet 79 küldöttje tett részt benne.

Tisza László elnök terjesztette elő a központi bizottság jelentését, mely kegyelettel emlékezik meg Klapka tábornokról, gr. Teleki Sándor ezredesről, b. Dóry Lajos s a többi elhunytakról. A jelentés visszautasítja a támadásokat, melyek az egylet érték Klapka temetője körül. Hosszasan foglalkozik a tavalyi orsz. honvédegyülésnek a honvédség felállításában a belügyminiszterhez intézett kérvényével. A belügyminiszter azt felelte a kérvényre, hogy a honvédség felállítására vonatkozó statisztikai adatok összegyűjtése még nincsenek, de mihelyest azok kezében lesznek s a segélyezés emelésének mérve iránt tájékozva lesz, azonnal közölni fogja az elnökkel a határozatát. A közgyűlés egyik főtagja az elnök válaszára volt; az egyik párt Tisza László helyett b. Lipthay Bélát kívánta elnökül, de Lipthay a jelöltséget nem fogadta el. Végre is újra Tiszát választották meg egyhangulag, alelnök pedig Degré Alajos és Busbach Péter lett. A honvédek segélyezésére mintegy husz indítványt adtak be, s abban állapították meg, hogy az országgyűléshez fordulnak. (A képviselőházban Wekerle pénzügyminiszter ép aznap jelentette, hogy a jövő évi költségvetésben nagyobb összeg lesz a régi honvédek segélyezésére.) Klapka temetése is újra szóba jött, mert több vidéki egylet rosszalást indítványozott a központi bizottság ellen. E fölött azonban napirendre tértek. Elhatározták még, hogy a jövő évi közgyűlést Szegeden tartják, továbbá kérték a közgyűlést, hogy a régi honvédtisztek választási joggal bírhassanak. Ezzel a közgyűlés véget ért.

Az állat- és növényhonosító társaság e napok-

ban tartotta meg évi rendes közgyűlését Szabó József elnökölte alatt.

Az állatkeret 9236 elemi iskolai tanuló ingyen látogatta s az elmúlt évben összesen 62,401 ember fordult meg az állatkeretben, mint látogató. Évi bevétel 51,122 frt 31 kr. kiadás 49,299 frt 55 kr. volt. Az állatok száma 1588 darab. Mint adakozók kiemelték József főherceg, ki egy vadmacskát ajándékozott. Budapest fővárosa 4000 frt évi segélyt stb. Az igazgatóság jelentését, mely jelentékeny haladást mutat fel, a mi Serák Károly igazgató vezetésének köszönhető, örömdetes tudomásul vette.

MI UJSÁG?

Figyelmeztetés. Az előfizetés könnyebb teljesítése végett a „Vasárnapi Ujság” mai számaéhoz postai utalvány mellékel a kiadó-hivatalt.

A Duna áradása. A sok esőszerű következtében a Duna a nyári időszakban szokatlan nagy áradásban van s hazánkban is elég bajt okozott Pozsony, Győr,

EGY DISZKOCSI A MENETBŐL.

Pillanthati fénykép a n.

A BANDÉRIUM EGYIK CSAPATA A BUDAI LÁNCZHELDIFŐNÉL.

Komárom és Esztergom körül. Budapesten ellepte a kikötők rakodó-pártját, úgy, hogy az árúkat elszállító szekerek keréknyagjért jártak a vízben. E hó 16-ikán az áradás fenyegető jeleket öltött, a főváros összes levezető csatornáit el kellett zárni, mert a víz a csatornákon kezdett behatolni az alacsonyabb helyekre. Délután azonban bekövetkezett az apadás. Sokat szenvedett ismét a szép Margit-sziget. A víz áthágta a hírtelen emelt gátakat, az alsó részen csakhamar előtört a gőzhajó-kikötő is, s e hó 16-ikán csak a felső kikötőnél lehetett a szigetre jutni, kecskélbakra, lócsátra helyezett deszkákon. Az egyik ilyen út vitt a fürdőhöz, a másik a lakásokhoz. A vízszint, a virágos szőnyeget elborította a piszkos víz. A szigeten nyaralók nagy része elköltözött. Mivel azonban az apadás most már gyors, remélni lehet, hogy a kies sziget ismét visszanyeri néhány nap alatt teljes szépségét.

Gr. András Gyula emléke a nemzeti kaszinóban. A nemzeti kaszinóban Keglevich Béla gróf és társai, mintegy tizenheten, indítványt írtak alá, a melyben kérték az igazgató választmányt, hogy András Gyula gr. arcképét a kaszinó számára Benczur Gyulával festesse le. Ezt az indítványt a nemzeti kaszinó igazgató választmányja egyhangulag elfogadta.

A régi honvédek Klapka sírjánál. A régi honvédegyülés tagjai az ülés napján esti 6 órakor testületileg a kerepesi-uti temetőbe vonultak Klapka

György sírjához. Egész csendben, minden zajt és feltűnést kerülve, lerótták ők is megdicsőült bajtársukkal szemben a kegyelet adóját, díszes koszorút helyezvén a sírra. Az óriási koszoru két barna selyem szalagja a következő felirást viseli: „Klapka György 1848—49-iki honvédtábornok emlékének — Az 1848—49-iki honvédegyletek országos gyűlése 1892. június 14.”

A svéd követ Budapesten. A sok érdekes és előkelő vendég között, a ki a koronázás jubileumán Budapesten volt, itt járt Lewenhaupt P. gróf is, Svéd- és Norvégország követe. Gróf Lewenhaupt itt léte alatt a svéd király megbízásából fölkereste Bucics Zsigmond kassai püspököt, hogy szóval is megköszönje azt a figyelmet, hogy „Cornaro Frigyes jelentése” című munkáját megküldte neki. A követ elmondta, hogy a király nemcsak szívesen fogadta a munkát mint Magyarországot egyik előkelő férfira figyelmének jelét, de elejétől végig nagy érdeklődéssel olvasta. Bucics püspök a svéd követet elkísérte a nemzeti múzeum régiségtárába és az iparművészeti muzeumba, hol különösen a Bucics-szobának elhelyezett helices régi edény gyűjtemény ragadta meg a vendég figyelmét.

A budapesti egyetem új rektora. Az egyetemen a közelebbi iskolai évre e hó 11-ikén választották meg a rektort. Ezuttal a hittudományi karon volt a sor, hogy rektort adjon, s dr. Breznay Béla tanár választott meg.

Munkácsy új festménye. Munkácsy most már végleg megállapodott a honfoglalást feltűntető nagy képe vázlatában, melynek megfestéséhez az őszel fog, s egy év alatt reméli elvégezhetni. A kisebb vázlatot két tanítványa, Pataki László és Halmi Artur rajzolják át a kellő nagyságban, s az első alapfestést is ők teszik. Munkácsy mielőtt a festményt haza küldené, a külföldön kívánja bemutatni, mert itthon ugyanis csak évek múlva készül el helye az új országházban.

Képen sátor előtt, felér levon ul Árpád, öltözte aranyárga, fején sisak kocsaggal, jobbájában buzogány, oldalán görbe kard. Arca nemes, nyugodt, magyar. Mögötte a törzsfők csoportja, előtte a hódoló szlávok. Nem hunyászkodó szolgáló alakok. A művész eszméje más. Főszószólójuk egyenes tartású, derült arcú szláv főnök, ki jobbajával élénken üdvözlő Árpádot, mint a ki az államilag nem szervezett népcsaládoknak igazi atyjául ígérkezik. Azt példázza a genialis művész, hogy a magyar faj, mely áll-mot alapított, a népeket testvéri kötelékek fűzte össze s nem irtott, pusztított, mint a középkor germán népfajai. A földet, fűvet és vizet ányújtó szláv alakok mellett keresztény papok is járulnak hódolatukkal Árpád elé, anyák gyermekeiknek mutatják a hős fejedelmet. A háttérben szilaj paripákon ifjú lovas vitézek kivont kardokkal rohannak elő. Szinte nagy riadalt hall az ember. Szóval, a kép beszédes, 70 alakja egységre olvad össze, mely mindent elmond, a mit a magyar honfoglalásról képzelünk.

Eljegyzés. Berczik Gyula műépítész és műszaki tanácsos, e hó 5-ikén jegyet váltott Réczey Margit kassaszonnyal, dr. Réczey Imre egyetemi tanár leányával.

Országos telefonhálózat. A telefon mind jobban kiterjed. A Budapest-Szeged-Arad-Temesvár közti összeköttetésen kívül egész sereg új óriási telefonhálózat készült ebben, az évben és pedig Kolozsvárt, Brassón, Verseczen, Nagybecskerekben, Szabadkán, Szolnokon, Székesfehérváron, Esztergomban, Nagykanizsán és Ó-Becsen. A Körös-Tisza-Maros szabályozási társulatok is 250 kilométer hosszú telefonhálózatot rendeztek be, mely Békés, Gyoma, Szarvas, Kun-Szent-Márton, Szentés, H.-M.- Vásárhely és Makó városokat hozza összeköttetésbe.

Református templom Budán. A pesti ref. egyház által a Fazekas-terre építendő templom terveire kiírt pályázat fölött a napokban döntött a bíráló bizottság. A 800 forintos első díjat Petz Samu egyetemi tanárnak, a 600 forintos második díjat Kauszer József és Langs Keresztély együttes művészek itéte oda a bíráló bizottság. Az első jutalmat nyert műről a bizottság úgy nyilatkozik, hogy azt a kivitelre is ajánlja, mert e pályamű alaptisztul állít elénk, mely a ref. vallási gyakorlatnak leghelyesebb arkhitektúrában ad kifejezést.

Az 1848—49-iki emlékek kiállítása a fővárosi-
vigadóban megszerezte azt a zászlószalagot, a melyet
a bécsi nők 1848-ban a márcziusi napokban himez-
tek arra a zászlóra, a melylyel a bécsi ifjuság
Kossuthot fogadta. A szalag vörös bársony, igen gaz-
dag arany himzéssel, s nagy értéket képvisel. A
kiállításra Kiss Jakab hőméző vásárhelyi kereskedő
küldte, ki a becses ereklyét egy bécsi koraótól
kapta.

* A Suez-csatornán a villamvilágítás berende-
zése óta folyvást gyorsabb a közlekedés, jelenleg a
rendes gőzösöknek már egy egész napra sincs szük-
ségük, átlag 23 óra 31 perc alatt átmennék a csato-
rnán.

* Az angol festőnk annyira megsaporodtak
Párisban, hogy már külön klubot alakítottak. Eddig
az amerikai festők klubhelyiségeit látogatták.

* A japánok annyira hozzá szoktak mára nyugoti
életmódhoz, hogy sokan már egész európaiak sze-
retnének lenni és nagyon restellik a mongol fajt jel-
lemző mandula alakú szemeket. Némely orvosnak
nagy keresete van abból, hogy néhány metszéssel a
szemöldököt európai alakúvá teszi.

* Az udvari főhivatalkók közül, kik az 1867-iki
koronázás alkalmával Ó felsége szolgálatában állot-
tak, csakis herceg Hohenlohe első főudvarmester,
Klaudy udvari tanácsos és Löwenstein udvari titkár,
a szertartások tollnoka vannak még életben. Löwen-
stein udvari titkár 1867-ben mint gyalgosági százo-
dos azon századot vezényelte, mely közvetlenül a
koronázási domb alatt volt felállítva.

A felvidéki inségek részére lapunk szerkesz-
tőségénél a 16-ik számban közölt kimutatás óta a
következő adományok gyűltek be:

A «Képes Néplap» szerkesztősége útján: Kocsárd-
ról: ifj. Bakos Sándor 1 frt. — Mező-Teremről: Bor-
bás József 1 frt. — Baracsról: Vizi István 1 frt. —
Sztotyorról: Szántó Antal 1 frt. — Melykútról: Ki-
rály János 1 frt. — Homoród-Hévízről: Bardócz
Vilma ig. tanítónő gyűjtése 2 frt. — Martonfőrdől:
Szilczér Simon 1 frt. — Csantavéréről: Juhász Mihály
2 frt. — Berényi Mihály 2 frt. — Dráva-Szabolcs-
ról: Dávid József 1 frt. — Sárospatakról: Koródi
András 1 frt. — Gurahonczról: Máthé Sándor 2 frt.
Összesen 16 frt. Lapunk 16-ik számban kimutatott
gyűjtésünk 160 frt 78 kr, összes gyűjtésünk tehát
176 frt 78 kr.

A «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségénél begyűlt az
összeget átadtuk a Magyar Földhitelintézet pénztár-
ának, hol a felvidéki inségek részére befolyt adom-
ányok egybegyűjtettek.

Előfizetési fölhívás.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése ju-
nius végével lejár, fölkérjük az előfizetés mielőbbi
megújítására, nehogy a lap küldésében fenakadás
álljon be.

A «Vasárnapi Ujság» eredeti elbeszéléseket
és életképeket, részben illusztrálva, közöl Jókai
Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándor-
tól, Gyarmathy Zsigántól, B. Büttner
Linától, Petelei Istvántól, Szivos Bélától, Ka-
cziány Gézától, Kazár Emiltől, Tórs Kálmán-
tól, stb. — A külföldiek közül leginkább az angol,
francia, orosz szépirodalom jelesebb elbeszélői
műveit mutatja be.

A «Vasárnapi Ujság», mint családi lap, kiterjesz-
kedik a női munkakörre és divatra is.

A «Politikai Ujdonságok»-hoz «Magyar Gazda»
című, kéthetente megjelenő gazdasági és kertészeti
lap van csatolva s ezen felül rendkívül mellékletekkel
is bővíti van a lapnak hetenként másfél s minden
második héten két ívre terjedő tartalma.

Mind a két lapnak kiegészítőjeül szolgál a «Világ-
krónika» című képes heti közlöny, mely hetenként
egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

egész évre előre negyeshétre
A Vasárnapi Ujság — frt 8.— frt 4.— frt 2.—
A Világkrónikával együtt • 10.— • 5.— • 2.50
A Vasárnapi Ujság és
Politikai Ujdonságok — • 12.— • 6.— • 3.—
A Világkrónikával együtt • 14.— • 7.— • 3.50
Csupán a Politikai Ujdonságok 5.— • 2.50 • 1.25
A Világkrónikával együtt 7.— • 3.50 • 1.75
Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai
Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egye-
tem-utca 4. küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

PROTICS TÁDORNOK.

PROTICS KOSZTA SÁNDOR, tábornok, Szerbia három
regenesének egyike, meghalt jun. 16-án a bresztov-
icskai fürdőben, hol reumatikus bántalmait ellen
keresett üdülést. Szívfélhűdés vetett véget életének,
61 éves korában. A minisztertanács a két másik
regens elnökle alatt azonnal összeült és elhatáro-
zta, hogy Protics holttestét Belgrádba viteti és
állami költségben temeteti el. Az alkotmány értelmé-
ben a szkupšina rendes öszi üléséig a két regens
intézi az államügyeket, a mit kiáltványban tudtára
is adtak a népeknek. Legvalószínűbb, hogy a szkup-
stina harmadik regensnek Pasics miniszterelnököt,
a radikális párt vezérét fogja megválasztani. Protics
regens 1831-ben Pozsarovácson született. Tanulmá-
nyait Berlinben végezte. Két ízben volt hadügy-
miniszter: 1875-ben és 1888-ban. A szerb-török
háborúban kitüntette magát és ekkor kapta a tábor-
noki rangot. Mint Milán király rokona, az ex-kiroly-
nak bizalmasa is volt. Mikor Milán a Németország-
ban időző Natáliától visszakövetelte fiát, a mostani
Sándor királyt, Proticsot küldte Wiesbadenbe, a ki
aztán karhatalom segítségével el is hozta a fiatal
Sándort. 1889 márczius 6-án mondott le Milán
ünnepélyesen fia javára a trónról és akkor Risztics
és Belimarkovics mellé Proticsot tette meg a har-
madik regensnek.—Protics az irodalommal is foglal-
kozott, írt több színművet, melyeket alnév alatt
adtak elő a belgrádi színházban. Maradandóbb érte-
kük azonban hadtudományi művei. Az elhunyt a
méréséket szerb politikusok közé tartozott, híve volt
a monarchiánkkal való barátságának, a mi aztán nem
szolgált népszerűsége emelésére Szerbiában.

BLASKOVICS KÁLMÁN, nyugalmazott királyi bíró,
Blaskovich Kálmán pécsi táblai elnök édesatyja, e
hó 13-án, 87 éves korában, Pécsen meghalt. A bol-
dogult 1884-ben ment nyugalmába s mindaddig
egyike volt a magyar bírói kar legbüzsőbb tagjainak.
Főleg büntetőügyekkel foglalkozott. Halála széles
körben mély részvételt keltett.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Dr.
MARIKOVSKY GUSZTÁV, Gömörmegye egykori főor-
vosa, a gömörmegyei orvos-gyógyszerészegetlet tisz-
teletbeli elnöke s a Koburg hercegi család udvari
orvosa, Rimaszombatban, élete 83 dik évében. —
MILKOVICS ZSIGMOND, Komárommegye törvényható-
sági bizottsági tagja, a gesztési járás volt országgyű-
lési képviselője, 87-ik évében, Szent-Mihályon. —
KAN GEZA, a «Phönix» életbiztosító-társaság buda-
pesti vezértilkára, 47 éves korában. Közel három
évtizede állt a magyar biztosításügy szolgálatában.
— Dr. VÁRADY KÁROLY, 1848—49-iki honvéd, ki a
szabadságharc után külföldre ment, Rio de Janei-
róban hunyt el, családot hagyván maga után — Dr.
MACHLED GYULA, orvos, életének 32-ik évében,
Budapesten. — LINSNER FERENCZ, az ungmegyei
takarékpénztárnak több mint husz éven át buzgó
pénztárnoka, városi képviselői tag, 53 éves. —
PERLARY JÁNOS, vasúti tisztviselő és földbirtokos, Ta-
másiban, 24 éves. — FRATER GEZA, pénzügyi fogal-
mazó és Bihar megye törvényhatósági bizottságának
tagja, Nagy-Váradon, 35-dik évében; ugyanott Mis-
stray JÁNOS, bihar megyei tisztviselő, régebben cse-
ndörtiszt. — BALAZSITICH KÁLMÁN, Mészla község
jegyzője, 46 éves korában. — DIÓSZEGHY ISTVÁN,
városi tisztviselő, Miskolcon. — VESZELKA IMRE,
66 éves, Orosházán. — CZELDER ZOLTÁN, a debre-
czeni ref. főiskola 7-ik osztályu növendéke, néhai
Czelder Márton ref. lelkes fia. — ZOLDY JÁNOS,
ügyvéd, az alsó fehérvárosi ármentesítő társulat
elnöke, Békés-Gyulán. — MOLNÁR IZSÁK, a magyar
tud. akadémia régi tagja, kit rendszeren Vámbéry
tátrárja-nak hívtak, mivel Vámbéry hozta ide magá-
val 1862-ben középszázi utjából, a fehérmegyei Ve-
lenczén, ho á gyógyulást keresni ment.

ÖZV. CSILLAG LÁSZLÓNÉ, szül. Gombossy Judith
asszony, Zala-Egerszeg, 63 év. — ÖZV. LÉTHENYEI
KÁROLYNÉ, szül. Chay Borbála, Felcsút, 75 éves.
— ÖZV. SZENTKIRÁLYI ADOLFÉ, szül. Héger Ernesz-
tina, Debreczenben, 48-dik évében. — ÖZV. MELLEKY
MÁTYÁSÉ, szül. Kállay Anna, 53 éves, Budapesten.

Szerkesztői mondanivalók.

V—i B—a. A beklüdtöt kép sikerült, de levelével
együtt arra már későn érkezett, hogy kivánata ügy-
ben intézkedhessünk.

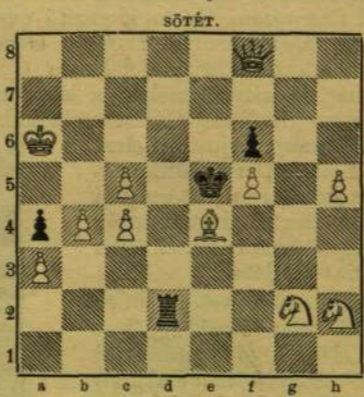
Engedd meg. Megkaptuk a második kidolgozást is,
de még mindig nagyon ráérne a javítás. Túlságosan
terjedős, néhol a gondolat szinte homeopaticus van
fölgívítva. Jó volna ezen segíteni s kikitszöbni a fő-
lősleges szószaporítást; ha azonban ez nem megy, lega-
lább a feltűnőbb föltekelt kellene letörölni. Így mind-
járt a két első sor nyelvtanilag hibás. A «beszél relem»
csak rím kedvéért van mondva. A második versszak
előtt sorában a «Lelem felett» fölösleges és bosszantó
toldás, szintén rím kedvéért. A harmadik versszakban
a két ellentétes hasonlat lerontja egymást; «leányka»
helyett is jobb volna madárkát tenni, a kép így igazabb
volna. A negyedik versszakban «lejtőjeit» e helyett lejt-
őt, szintén rossz s azonkívül épen ellenkezőt fejez ki,
mint a mit szerző mondanivaló; nem fölfelé emelke-
dést, hanem lefelé szállást. Dicsőkedni csak valamivel
lehet, de nem valamit stb.

Tengerszemem. Csak mesterségség van ebben a kis
rományszerű versben, költészet alig-alig.

Kassa. M. A régi koronázásokról, szóló nagyobb
közleményünkben, mely a «Vasárnapi Ujság» múlt
heti számban jelent meg, az I. József koronázásáról
adott képek a dr. Ballagi Aladár gyűjteményében lévő
eredetiek után készültek.

SAKKJÁTÉK.

1725. számú feladvány. Schwede K.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1717. számú feladvány megfejtése.
Weinhaimer R.-tól.

Megfejtés.
Világos. a. Süt. Világos. a. Süt.
1. Kc7-a6 --- Fg8-c4 + (a) 1. Hc7-f5 --- Kd4-d5
2. Vfl-e4 + --- Kd4-d4 : 2. Hc7-f5 + --- Kd4-d5
3. Hg2-e3 + --- Kc4-d4 : 3. Vfl-e4 + --- Kd5-c4 :
4. Hc7-f5 mat. 4. Hg2-e3 mat.

Világos. b. Süt. Világos. b. Süt.
1. --- c7-d6 : 1. --- c7-d6 :
2. Hc7-e6 + --- Kd4-d5 2. Hc7-e6 + --- Kd4-d5
3. Vfl-h5 + --- Kd5-e6 3. Vfl-h5 + --- Kd5-e6
4. Hc6-d5 mat. 4. Hc6-d5 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. —
Andorfi S. — Kovács J. — Ung-Tárnócon: Németh Péter. —
Nagy-Körösn: Kovács L. — Kecskemén: Balogh Diénes.
A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 23-ik számában közölt kép-
talány megfejtése: «Pusztaszer».

Table with 4 columns: Nap, Katholikus es protestáns, Görög-Orosz, Israellita. Lists names and dates for a calendar.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Leszállított áru selymeket trentkint 25%—
33% és 50% árleengedéssel az eredeti áron alul
szállít, megrendelt egyes öltönyökre, vagy végek-
ben is postabár- és vámentesen Henneberg G.
(es. kir. udv. szállító) selymgyára Zürichben.
Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba cím-
zett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. 2

ABC-s könyvek álló irással.

Van szerencsém az igen tisztelt kartárs urak-
nak tudomására hozni, hogy a «Franklin-társulat»
kiadásában Budapesten a következő általam szer-
kesztett ABC-s könyvek álló irással megjelentek:

Magyar ABC és olvasókönyv álló irással; ára 20 kr.

Fibel mit steiler Currentschrift; ára 25 kr.

Fibel in Antiqua mit steiler Lateinschrift; ára 25 kr.

Az álló irásnak az iskolában való kezeléséről
a nemskóra szétküldendő prospectusomban adok
utmutatást; egyszersmind Böngérfi és Kárpáti urak
által szerkesztett «Az irás könyve» című művet az
álló irás iránt érdeklődő kartárs uraknak becses
figyelmébe ajánlom.

Vágújhely, 1892 április hóban.

Mély tisztelettel:

Szirmai József.

Advertisement for Horgony-Pain-Expeller. Text: Csúsz, köszvény, tagzsággatás, fejfájás, csipőfájdalom, hátfájdalom stb. ellen leg-
jobb bedörzsölés a Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller.
Több mint 20 év óta a legtöbb családban is-
meretes mint fájdalom-enyhítő szer és majd-
nem minden gyógyszerárban kapható 40 kr.
és 70 kr.-ért. Minthogy utánzósk léteznek,
ennél fogva mindig határozottan
„Horgony-Pain-Expeller“ kérendő.

Advertisement for La VELOUTINE. Text: Legjobb és Leghírneveőbb
Pipere Hölgygor
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTAL VEGETIVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Hirdetések felvételnek a
kiadó-hivatalban, Buda-
pest, IV. ker., Egyetem-
utca 4. szám alatt.

Hollandi
Életbiztosító-Részvény-Társaság

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

Amsterdamban.

A legelőnyösebb feltételek és módozatok
mellett köt biztosításokat

az ember életére.

— 1891 végeig —

31 és fél millió frt biztosítás köttetett.

Magyarországi vezérképviselőség:

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 20. szám.

Igazgató: Tolnay Lajos
Vezértilkár: Stuller László.

A vezér-képviselőség mindennemű kérdésre
szívesen szolgál felvilágosítással.

Referenciákat ad:

a Magyar Általános Hitelbank.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyv-
kereskedésben kapható:

AZ ÉV TIZENKÉT HÓNAPJA.

MEZEI ÉS KERTGAZDASZATI TEENDŐK HAVI
EMLEKEZTETŐJE.

Kiváló tekintettel hazánk éghajlati viszonyaira.

Irta

Dr. FARKAS MIHÁLY.

Ára füzve 60 kr.

1892. június. 186. sz. 1892. június.

BUDAPESTI SZEMLE

A M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti

GYULAI PÁL.

TARTALOM:

- Az iszlám világi fejlődésének korszakai. — Gold-
zilier Ignációl.
- Gróf Széchenyi Istvánhoz intézett levelekről. —
Zichy Antaltól.
- A gyülekezési és egyesületi jogról. (I.) — Vadnai
Andortól.
- A háromszögű kalap. Beszély. (I.) — Alarcón Péter
után, spanyol eredetiből. — Haraszti Gyulától.
- Költemények. Egy író emlékkönyvébe. — Lévai Jó-
zseftől. — A walkírok. Heine után, németből. —
Vargha Gyulától.
- A vasúti személydíjzabás reformja. (II.) — Heltai
Ferencztől.
- Statisztika és logika. — Pisztory Mórtól.
- Értesítő. Heller Á.: A physika története. — Czögler
Alajostól. — Makai E.: Zsidó költők. — D.-d. — Wal-
ras L.: Éléments d'économie politique pure. — y. —
Schrader O.: Victor Hehn. — h. g. — Nyílt levél a
szerkesztőhöz. — Ráth Zoltántól. — Hibaigazítás.
Megjelen évenként 12-szer 10 ívnyi havi fizetekben.
Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 forint,
félévre 6 frt.

Franklin-Társulat

magyar írod. intézet és könyvnyomda Budapesten

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és
minden könyvtárban kapható:

TÜNDÉRMESÉK.

Perrault, D'Aulnoy grófné és Leprince de Beaumonté után

franciából fordította

Harasztiné Récsi Jolán.

Ára füzve 1 frt 50 kr. — Vászonzótásban 2 frt.

Advertisement for Miniatur Ariston. Text: Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Járatások pontosan eszközöltetnek.
Legújabb! Legújabb!
MINIATUR ARISTON
változtatható játéklapokkal és
korlátlan műsorral. 4700
Ezen új találmány hangszereket minden előzetes
tanulmány és szemelvény nélkül csak magának
tetsző szerkezeti rendszerben lehet készíteni.
Ára 8 frt 50 kr., a kőtalapok drágá 25 kr.
Megrendeléseket az árak előleges befizetése mel-
lett vagy utóvételre eszközöl.
S'TERNBERG ÁRMÉN ÉS TESTVÉRE
hangszer-ipartelepe
Budapest, VII., Kerepesi út 36. sz.

Advertisement for Walser Ferencz. Text: Alapított 1858-tan.
A Ferencz József-rend lovagja, az arany érdemkereszt
tulajd. Ő. cs. és k. fennsége József főh. udv. szállította.
WALSER FERENCZ
első magyar gép- és tüztöltészek gyára,
harang- és érczöntőde
Budapesten, Rottenbiller-utca 66. sz.
Készít: Tűfeszítőkötet, kertí fec-
kendőket, templomharangokat, szob-
forgatható vasokorlátokat vagy fahoronyt; vas-
haranglábakat, melyek a toronyt a m-
grázókóvártas ellen óvják; kutakat és
szivattyúkat 10 füttől följebb; szagmen-
tes árnyszerkezeteket 21 forinttól följjebb;
fűrdőkádakat és fűrdőkályhákat.
Egyetlen magyar vízmelegítő-vállalat.
A készítményért teljes jótállás vállalatik.
Képes árjegyzékek és költségtervezetek
díjmentesen küldetnek.

Advertisement for Magyar Állami Jótékony-Sorsjegyek. Text: Utolsó hét.
Huzás már június hó 23-án.
Magyar Állami Jótékony-Sorsjegyek
Főnyeremény 60,000 frt.
Az összes nyeremények 160,000 forintra rugnak.
Egy sorsjegy ára 2 frt.
Sorsjegyek kaphatók: a lottóigazgatóságnál Budapesten (Pest, Erzsébet, télemélet), hova a megrendelt
sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beklüldendő; valamennyi lotto-, sőt- és adóhivatalnál; a leg-
több postahivatalnál, a bécsi «Mercur»-nál és minden városban és nevesszebb helységben felállított
egyb sorsjegyről központi Budapest, 1892. április 1-én. M. kir. lottó-igazgatóság.

Valódiság jeléül:

kitűnő és hathatós voltuknál fogva már 40 év óta a legjobb hírnévnek örvendő különlegességeink

Dr. Suin de Boutemard zamatos fog-szappana

a fogak és foghús épentartására és tisztítására a legjobb és legbiztosabb szer; 1/2 és 1/4 csomagokban 70 és 35 kr-ával.

Dr. Borchardt illatos növény-szappana

igen ajánlható az annyira kellemetlen szelő, pörse-nés, pattanás, s más egyéb bőrtisztítatlanságok, az ér-des, száraz és sárga bőr ellen, egyszerre mind a legkitű-nőbb pipere-szappan. Eredeti csomagokban bepe-csételve 42 kr.

Dr. Hartung növényhajkenőse, legjobbnak elis-mert hajerősítő s hajkihullást gátló hajkenőcs, tége-lyekben 85 kr-ával.

Dr. Hartung kinahéj-olaja, a haját erősítő olaj, mely annak puháságot s fényt kölcsönöz. 85 kr-ával.

Dr. Linder tanár növényi rudaes hajkenőse, eredeti darabokban 50 kr-ával.

Balszamos olajbogyó-szappan 35 kros csomagban. Dr. Béringuier zamatos korona-szesze, az Eau de Cologne quintessentiája, eredeti üvegekben 1 forint 25 kr. és 75 kr.

Dr. Béringuier fügyökér-hajolaja, üvege 1 frt. Leder testvérek balszamos földi dióolaj-szap-pana, egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr.

Valamennyi fentebb elsorolt szab. czikk valódi minőségben a következő magyarországi raktarak-ban kapható:

Budapest: **Török József** gyógyszer-tára, király-utca 12. szám alatt.

Továbbá: **Kochmeister Frigyes** utódi. **Neruda Nándor** és **Thallmayer** és **Seitz** gyógyszereseknél.

Alsó-Kubin, Tyroler Józ. **Arad**, Ring gyógyszeres, Elies Armin.

Ar-Mároth, Bittó K. gyógyszer. **Bárta**, Topczay Alb. gy.

Balassa Gyarmat, Cservenyák György, Kanitz Ö. gy.

Bentzerose, Kelp Fer., Fieis-cher testvérek.

Békés-Csaba, Varságh Béla. **Bonyhád**, Straicher B.

Brassó, Roth Victor, Jekelius N. Müller Gy. gy.

Czegléd, Bohus L. gy.

Csernovicz, Sehnrich Ignác, Golichowsky J. gy. Schmiest és Fotin.

Dobozsán, Csanak J. Dr. Rot-schnek v. Emil, gy. Geréb F.

Dobozsán, Balinty S. **Dobozsán**, Köllner Lőrincz gyógyszer.

Eperjes, Oszvald D. **Eszék**, Dienes J. G., David Gy., Gótszék, József gy.

Fiume, Pavacic testv. gyógyszer. **Fogarás**, Gleim B. gyógyszer.

Földvár, Nádhera Pál és. **Hajdú-Böszörmény**, Lányi M. gyógyszer.

Hód-Mező-Vásárhely, Kiss Gyula gyógyszer.

Kaposvár, Lajpcsig Gyula. **Kassa**, Eschwig Floardo Ede, Quirfeld K., Straus D., Megay G. A., Wandraschek Kár. gy.

Kisvárd, Genzsch K. gy. **Kézdi-Vásárhely**, Fejér L. Sni. **Kolozsvár**, Steky M. gy.

Kovács P. és fia. **Komárom**, Fekete Gyula, Kovacs gy. Graber L.

Körmöcsbánya, Ritter L. J. **Lengyelkőti**, Harasnyai L.

Léva, Bojman gy. Schabert Pál. **Liptó-Szt-Miklós**, Balló L. gy.

Lőcs, Klein Sándor. **Lugos**, Venter Lajos gy.

Makó, Foró A. gy. Laurensky István, gy.

Mároczali, Iszl Nándor. **Maros-Ujvár**, Erek Ujvári S.

M-Vásárhely, Kanpp és Ezer testvérek. **Módyvas**, Beckner Károly.

Miskolc, Dr. Szabó Gy., Récz Jenő, Ujháry Kálmán gy., Weidlich Pál.

Mohács, Szendrey Jenő gy. **Munkács**, Traxler Fr. gy.

Nagy-Bánya, Haracek József és fia.

valamint Magyarország legtöbb nagyobb gyógyszer-tárában, illatszere- és legyőzfűszerkereskedésben.

ÓVÁS! Hamisítványoktól, nevezetesen a dr. Suin de Boutemard-féle fogszappanra és a dr. Borchardt-féle illatos növény-szappanra különösen óvatosan fordulj hamisítványtól mindenkit óvunk. 4535

Számtalan hamisító és hamisítások elárúsító suttattak már eddig is Bécsben és Prágában törvényileg, érzékeny pénzbírsággal.

Raymond és társ.,

es. kir. szabadalom tulajdonosok Berlinben.

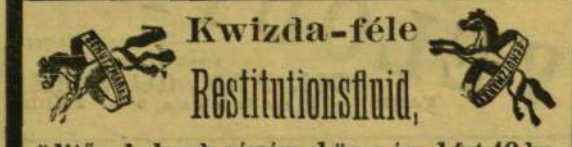
A KORONÁZÁS EMLÉKÜNNEPE

czímmel díszes kiállítású albumszerű füzet jelent meg, színes borítékban, számos alkalmi czikkel, 35 képpel és 2 nagy képmelléklettel, mint a Vasárnapi Ujság ünnepi számának külön kiadása.

E füzet ára 50 krajczár.

Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában Budapest, egyetem-utca 4. szám, vagy bármely hazai könyvkereskedésben.

Diszokmány Zágráb. 1891. Arany érem Temesvár.

adítottódv lovak részére. 1 üveg ára 1 frt 40 kr.

Már 30 év óta az udvari istállóknak, a legnagyobb polgári és katonai istállózatokban használatban, a nagybőrműver megerősítések előtt és után való erősítésre, a fázamodások, kiesülások, az inak megmerevülésénél stb. Képesse teszi a lovat a legkitartóbb szolgálatokra az idomításnál.

Tessék vizítani a fenti védjegyre és határozottan KWIZDA-féle Restitutionsfluidot kérni. Kapható a gyógyszerárakban és gyógyfü-kereskedésekben.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszer-tára, Budapest, Király-utca 12. sz.

Korunk fő nyavalyája az idegesség és vértelenség, melyből számtalan más kör származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a

VASAS CHINABOR

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt. Ezen bor a saját magam által termelt mész Sherryvel van készítve és minden hasonló nevű készítmények között a legtöbb chinabort és vasat tartalmazza.

Rozsnyay Mátyás gyógyszer. művegye. **Aradon.** Ugyanott kapható: **Serail-szerek** szelők ellen. 1 tégely 70 kr. postán franco küldve 1 forint 5 kr. **Pepesinbor** rossz emésztés ellen. 1 üveg 1 frt 20 kr. 5 üveg franco küldve 6 frt.

VÉGHLESI

VERA FORRÁS

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savú, égvényes savanyúvize, Véghles-Szalattán, Zólyom. mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban: **Erzsébet-körút 56. szám alatt,** továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam.

Kir. szab. Svédhonra. 4726

Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzset megzúrnak, emberemlékezet óta mint a legkitűnőbb szelők szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a fel-találó utasításai szerint, balszammá alakították át, csak akkor nyer ugyazólván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetően pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik. Ezen balzsam kisimítja az arcon a ráncokat és himlőbubékokat, ifjú arczsínat, a bőrcék fehérséget, gyöngédséget és üdöséget kölcsönöz; a leg-rövidebb idő alatt eltávolítja a meztől, májfoltot, anyajegyeket, orrvérzést, bírátkát s a bőr minden más egyéb tisztatlansá-gát. Ara egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Dr. Lengiel orvosi BENZOE-SZAPPANA a legalkalmasabb bőrpólo szappan, mely a bőrt gyöngéddé s finomná teszi s hivatra van a gyűrűsáram hatását előmozdítani. Ara 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszer-tárban. Főraktár: **TÖRÖK JOZSEF** gyógyszer-tára, Budapest, király-utca 12. — Aradon: Ring S. gyógyszeresnél.

VASÁRNAPI UJSÁG

26. SZÁM. 1892. BUDAPEST, JUNIUS 26. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 frt fél évre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 frt fél évre 2.50. Külfordó előfizetésekre a postaiag megfizetett viteldij is eszotlanod.

Crown Lavender Salts

(KORONA-LEVENDULA-SÓK) (Frissítő és élénkítő.) 4769

E híres sókból pompás illatú árad szét, mely a betegeskedő fölfrisíti, a levegőt tisztítja, s ezáltal az emberiség enyhítőjévé válik. Valódi illat csupán a koronás dugónál és Crown Perfumery Co. sültréval. Értékelen utazásokat, melyek hasonló név alatt ajánlatnak a vévő csalóddába esnek, kérjük vizsgáztatást; a múlt évben 500,000 üvegecske adótt el belőle. THE CROWN PERFUMERY Co 177 New Bond Street, London.

Csász. kir. szab. legújabb találmányú kárpítózott ágybetéteim

mellet, melyek minden eddigi gyártmányt felülmul-nak, az ágyra semmi más nem szükséges, mint csupán lepedő a betetítésre. Ezen czelszerű és hasz-nos találmányomat előforduló szükséglet alkalmával ajánlom a t. cz. közönségnek. 4765

Megtekinthetők a városligeti iparcsernok-ban és gyári helyiségben, hol mérték sze-rinti megrendelések is elfogadtnak.

Kórházak, szálloda-tulajdonosok és másnemű intézetek nagyobb rendelésnél árkedvezményben részesülnek. — Tisztelettel

Vig Pál, mükárpitos és diszító,

Budapest, Rózsa-utca 52.

FIGYELMEZTETÉS!!

Óvakodjunk utánzásoktól, mert csak az azon csipő, és ezimák készülték jó minőségű átal az ismár híressé vált budapesti első csipőgyárban, „az arany eszmások” SCHWARZ JÓZSEF FIÁNÁL

Budapest, Károly-körút, Károly-laktanya, 4766

melyeknek talpa a gyár bélyegét viseli. A budapesti első csipőgyár a legzsebb árúkat készíti. A budapesti első csipőgyár használat leg-első lényegű iparráfordítása, mely a hat felsorolt bűmlátos első árúkat az, you tartos csipőket készít. — Vári csipők 1 frt 20 kr-tól 5 frt-ig, női csipők 1 frt-től 4 frt-ig, ár-ny- és gyermekcipők 40 kr-tól 3 frt-ig. — Ezekben kívül minden fajta csipő és eszima nagyon olcsón. Képes árjegyzékek bérmentve küldetnek. — Meg nem felelő árúkat bármikor készen állunk esze-rteltenek be. Válat és mér-tékutáni megrendelések lelti-ismertesen eszközöltetnek.

Redők

ellen csalhatatlan, minden orvosi tekin-télytől ajánlott szer a Lissner-féle „Antiridin” egy szalencze 5 márká.

Hebra tanár után készítő. Szeplő

ellen egyetlen elis-mert és ártalmatlan-nak biztosított szer a Lissner-féle „Alentilin” egy palack 2 márká.

Diskrét bevallás és szállítás. Árjegyzék és prospectus ingyen és bérment. Egyetlen gyár ártalmatlannak biztosított arczpor és arczfesték készítésére. Cosmetisches Laboratorium ALBERT LISSNER Berlin SW., Friedrichstrasse 211.

A KORONÁZÁS EMLÉKÜNNEPE. — A DISZBRANDÉRIUM ELSŐ CSAPATA, ELÉN GRÓF KÁROLYI ISTVÁNNAL.